

ANALIZA STANJA VARSTVA VOLKA V SLOVENIJI 2014/15

Urednice:

doc. dr. Vasilka Sancin
as. mag. Maša Kovič Dine
as. mag. Tanja Pucelj Vidović
mag. Senka Vrbica

Avtorice:

Neža Andromako
Alenka Benčina
Maja Brunskole
Barbara Friedl

Pravna klinika za varstvo okolja 2014/15, Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani

Julij 2015

Analiza stanja varstva volka v Sloveniji 2014/2015

Izdala:

Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani

Elektronska kopija

Brezplačen izvod

Ljubljana 2015

Vse pravice pridržane.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

599.744.111.1(497.4)(0.034.2)

ANALIZA stanja varstva volka v Sloveniji 2014/15 [Elektronski vir] / avtorice Neža Andromako ... [et al.] ; urednice Vasilka Sancin ... [et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Pravna fakulteta, 2015

Način dostopa (URL): http://www.pf.uni-lj.si/media/analiza_stanja_varstva_volka_v_sloveniji_2014-2015.pdf

ISBN 978-961-6447-51-5 (pdf)

1. Andromako, Neža 2. Sancin, Vasilka
280592640

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

Akcijski načrt	Akcijski načrt za trajnostno upravljanje populacije volka (<i>Canis lupus</i>) v Sloveniji za obdobje 2013-2017
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
Direktiva o kazenskopravnem varstvu okolja	Direktiva 2008/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta o kazenskopravnem varstvu okolja
Etični kodeks	Etični kodeks slovenskih lovcev
EU	Evropska unija
Guidance document	Guidance Document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC
Habitatna direktiva	Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
itd.	in tako dalje
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KZ-1	Kazenski zakonik
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
Navodila	Navodila za sklepanje sporazuma
npr.	na primer
oz.	oziroma
Pravilnik o evidenci	Pravilnik o evidenci oškodovancev, izvedenih zaščit in ukrepov ter sklenjenih sporazumov o odškodninah
Pravilnik o odvzemu	Pravilnik o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (<i>Ursus arctos</i>) in volka (<i>Canis lupus</i>) iz narave
Pravilnik o škodi	Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju
RS	Republika Slovenija
Smernice EU	Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores, Large Carnivore Initiative for Europe
str.	stan
Strokovno mnenje ZGS	Strokovno mnenje za odstrel velikih zveri za načrtovalsko obdobje do 30. 9. 2015
tj.	to je
Uredba	Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah
URL	Uniform Resource Locator (Enolični krajevnik vira)
Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
ZDLov-1	Zakon o divjadi in lovstvu
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZON	Zakon o ohranjanju narave
ZRSVN	Zavoda RS za varstvo narave

KAZALO VSEBINE

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	3
UVOD	6
SKLADNOST VARSTVA VOLKA V REPUBLIKI SLOVENIJI S HABITATNO DIREKTIVO. 7	7
1. SPLOŠNO	8
1.1. UREDITEV V EU.....	8
1.2. SLOVENSKA PRAVNA UREDITEV IN PRAKSA USTAVNEGA SODIŠČA RS.....	9
1.2.1. SLOVENSKA ZAKONODAJA	9
1.2.2. PRAKSA USTAVNEGA SODIŠČA RS.....	10
2. IZPOLNJEVANJE POGOJEV DIREKTIVE	11
2.1. DOLŽNOST POROČANJA EVROPSKI KOMISIJI O ODPSTOPANJIH.....	11
2.2. DOPUSTNOST IZJEME PO 16. ČLENU HABITATNE DIREKTIVE	11
2.2.1. TEST 1: OBSTOJ RAZLOGOV ZA ODPSTREL	12
2.2.2. TEST 2: NEOBSTOJ DRUGIH ZADOVOLJIVIH MOŽNOSTI.....	13
2.2.3. TEST 3: UGODNO STANJE VRSTE	14
2.2.3.1. MONITORING VOLKA – UREDITEV EU	14
2.2.3.2. MONITORING VOLKA V SLOVENIJI	14
2.2.3.3. DOLOČITEV UGODNEGA STANJA	16
2.2.3.3.1. Ugotavljanje številčnosti vrste.....	16
2.2.3.3.2. Ugotavljanje strukture vrste.....	18
2.2.4. 16(1)(E) ČLEN – DODATNA RAZČLENITEV	18
2.2.4.1. ODVZEM POD STROGO NADZOROVANIMI POGOJI	18
2.2.4.2. SELEKTIVEN ODPSTREL OMEJENEGA ŠTEVILA OSEBKOV.....	19
3. BISTVENE POMANJKLJIVOSTI SLOVENSKE UREDITVE IN PRAKSE.....	19
ŠKODA.....	20
1. POVZROČENA ŠKODA KOT RAZLOG ODPSTRELA.....	21
1.1. TEMELJNI PRAVNI AKTI NA PODROČJU ŠKOD.....	22
1.1.1. <i>ZAKON O OHRANJANJU NARAVE</i>	22
1.1.2. <i>PRIMERJAVA PRAVILNIKA O PRIMERNIH NAČINIH VAROVANJA PREMOŽENJA IN VRSTAH UKREPOV ZA PREPREČITEV NADALJNJE ŠKODE NA PREMOŽENJU S PREDLOGOM IZ LETA 2011</i>	26
1.1.3. <i>PRAVILNIK O EVIDENCI OŠKODOVANECV, IZVEDENIH ZAŠČIT IN UKREPOV TER SKLENJENIH SPORAZUMOV O ODŠKODNINAH</i>	27
1.1.4. <i>DRUGI DOKUMENTI</i>	28
2. DOLŽNA SKRBNOST RAVNANJA LASTNIKOV PREMOŽENJA.....	28
3. NASTANEK ŠKODNEGA DOGODKA	29
4. POSTOPEK DOLOČANJA ODŠKODNINE	31
5. ZAKLJUČNE MISLI O ŠKODI ZARADI VOLKA.....	33
KAZENSKOPRAVNO VARSTVO VOLKA	34
1. »KRIVOLOV« VOLKA.....	36
2. PRIMERJAVA 342. IN 344. ČLENA KZ-1B	37
2.1. NEZAKONIT LOV (342. ČLEN KZ-1B)	37

2.2. NEZAKONITO RAVNANJE Z ZAŠČITENIMI ŽIVALMI IN RASTLINAMI (344. ČLEN KZ-1B)	38
3. PREKRŠKOVNO VARSTVO	39
4. VLOGA LOVCEV PRI VARSTVU VOLKOV	41
5. VLOGA CARINSKIH ORGANOV PRI VARSTVU VOLKOV	43
6. VLOGA MINISTRA PRI VARSTVU VOLKOV	43
7. STATISTIKA	44
8. ZAKLJUČEK	45
<u>PRIPOROČILA</u>	<u>45</u>
<u>VIRI</u>	<u>47</u>
1. PRAVNI VIRI	47
2. SMERNICE, NAVODILA, POROČILA EU	48
3. SODNE ODLOČBE	49
4. STROKOVNA MONOGRAFIJA	49
5. KNJIGE IN ČLANKI	50
6. RAZISKAVE	51
7. DRUGO	51
<u>PRILOGE</u>	<u>54</u>
PRILOGA 1: PODATKI O Odstrelu volkov od leta 2009 do 2014	54
PRILOGA 2: PRIMERJAVA PREDLOGA NOVEGA PRAVILNIKA IN TRENUTNO VELJAVNEGA PRAVILNIKA O PRIMERNIH NAČINIH VAROVANJA PREMOŽENJA IN VRSTAH UKREPOV ZA PREPREČITEV NADALJNJE ŠKODE NA PREMOŽENJU	55
PRILOGA 3: OBRAZEC ZAPISNIKA O NASTANKU ŠKODE, KI SO JO POVZROČILE ŽIVALI ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH VRST	62
PRILOGA 4: OBRAZEC SPORAZUMA O DOLOČITVI ODŠKODNINE	63

UVOD

Monografija Analiza stanja varstva volka v Sloveniji 2014/2015 je rezultat dela študentk 4. letnika prve bolonjske stopnje in 1. letnika druge bolonjske stopnje Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, ki so pod mentorstvom doc. dr. Vasilke Sancin in as. mag. Maše Kovič Dine s Katedre za mednarodno pravo Pravne fakultete v Ljubljani, as. mag. Tanje Pucelj Vidović z Inštituta za javno upravo in mag. Senke Vrbice s Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij (PIC) v okviru Okoljske pravne klinike 2014/2015 proučevale slovensko pravno ureditev varstva volkov (*Canis lupus*) in njeno skladnost z zakonodajo EU.

S to tematiko so se ukvarjali že študentje v okviru Okoljske pravne klinike 2012/2013¹, zato ta študija nadaljuje tam, kjer se je njihovo delo zaključilo, saj se stanje varstva volka v Sloveniji še ni vidno izboljšalo. V letu 2014 je bil po letu 2012 s spremembami Pravilnika o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave² ponovno odrejen odstrel nekaj volkov (predvsem zaradi škode na drobnici in zmanjševanja krivolova), nove spremembe pravilnika pa v letu 2015 ponovno napoveduje Normativni program vlade³.

Volk velja za karizmatično vrsto, njegova dolga prisotnost na ozemlju Slovenije in zgodovinsko gledano različna ureditev uravnavanja populacije sta vodila k temu, da si je lahko vsakdo ustvaril svojo predstavo o njegovem načinu življenja. Kljub današnjim močno razširjenim načinom množičnega obveščanja, ali prav zaradi njih, volkovi še vseeno veljajo za napadalno vrsto, nezmožno sobivanja z ljudmi in prisotnosti na robu urbanega okolja.

Volk je mesojedi plenilec, ki ga uvrščamo v red zveri. S preučevanjem njegovega vedenja, ugotovimo, da nima "tipičnih značilnosti zveri", kot te obstajajo v predstavah ljudi. Ni krvoločna, ni napadalen in ne pleni vseh živali, ki mu pridejo na pot. Naravni plen volka je predvsem divjad. Volk živi in lovi v tropu. Trop je celica, ki omogoča preživetje in je edina naravna oblika za življenje te živali ter hkrati zdrava organizacija, močno pomembna za ekosistem. Trop volkov se najraje zadržuje v globinah gozda na točno določenem teritoriju in se izogiba ljudem. Stiki s človekom so sicer neizogibni, kar gre pripisati majhnosti ozemlja države, a ne tako številčni, da bi lahko govorili o navajenosti volkov na človeka. Ko človek po antropocentristični logiki (po kateri meni, da je nad ostalimi živimi bitji in jih lahko oziroma celo mora "upravljati") začne odstreljevati posamezne osebkove, se njihova organizacijska oblika poruši in s tem se povzroči nenavadno obnašanje volkov.

---

¹ V okviru Okoljske pravne klinike 2012/2013 so študentje izdelali študijo pravnega varstva volkov v Sloveniji, URL: http://www.pf.uni-lj.si/media/porocilo.o.poteku.okoljske.pravne.klinike.v.studijskem.letu.2012_2013.pdf, in objavili članek v Pravni praksi: Borštnar et. al.: Pravno varstvo volkov v Sloveniji, Pravna praksa, 2013/19, str. 11 – 13. S svojimi ugotovitvami so sodelovali tudi na seji Odbora za kmetijstvo, gozdarstvo, prehrano in okolje v Državnem zboru: URL: <http://www.pf.uni-lj.si/media/sodelovanju.pravne.klinike.za.varstvo.okolja.na.seji.drzavnega.zbora.odbora.za.kmetijstvo.gozdarstvo.prehrano.in.okolje.pdf> (14.7.2015). Posvet, ki so ga pripravili ob koncu klinike je bil opažen tudi v širšem krogu, ne le znotraj deležnikov (npr. URL: <http://www.tretjiclen.si/novice/volkovi-posvet-ugotovitve/> (14.7.2015)), njihovo celotno delo pa so opisali tudi v Delu v članku z naslovom »Zakonodaja o volku v klinični preiskavi«, URL: <http://www.delo.si/zgodbe/sobotnapriloga/zakonodaja-o-volku-v-klinicni-preiskavi.html> (14.7.2015).

² Pravilnik o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave (Ur. l. RS, št. 28/09, 12/10, 76/10, 76/11, 73/12, 104/13 in 71/14).

³ URL: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/program_vlade/2015/PDV2015_2901.pdf (29.4.2015).

Glavni problem pri odstreljevanju volkov predstavlja težko ločevanje med dominantnim osebkom in tistim, ki to ni. Ko pride do **odstrela dominantnega osebka** se trop poruši in lahko celo razpade. To pomeni, da z odstrelom enega osebka, v eksistencialno ogroženost pahnemo celotno volčjo družino, zbrano v trop.

Volk po mnenju strokovnjakov ne potrebuje regulacije s strani človeka. Volčji trop deluje po principu notranjega mehanizma, ki skrbi, da se populacija volkov ne razširi preko nosljivosti okolja. Volkovi so teritorialne živali (teritorij si osvojijo in varujejo s tuljenjem, markiranjem), ki svoje okolje dobro poznajo. Z namenom, da imajo člani tropa dovolj hrane za preživetje, si prekomerno povečanje tropa preprečijo z "izgonom" presežnih osebkov. Ti nato iščejo nov teritorij in si potencialno ustvarijo novo družino, v kateri postanejo alfa osebki. Ker so volkovi izredno zaščitniški do svojega teritorija, ga branijo tako, da morebitnega vsiljivca napadejo in preženejo ali celo ubijejo. Iskanje novega teritorija je izredno tvegano in veliko volkov pogine (zaradi lakote ali napada s strani drugih živali).

Poudariti je pomembno tudi izredno vlogo, ki jo imajo volkovi za ekosistem. Z ubijanjem divjadi, velikokrat bolne, skrbijo, da se populacija te ne namnoži preveč, s čemer posredno skrbijo tudi za ohranitev rastlinja (ki ga sicer divjad je) in je dom številnim živalim (npr. pticam).⁴

Namen te študije je pripomoči k izboljšanju ureditve varstva volkov in s tem njihovega položaja. Poleg analize veljavne ureditve so bile v okviru dostopa do informacij javnega značaja za določene podatke zaprosene tudi pristojne institucije, pri čemer se nekatere, žal, niso odzvale.

Osrednja pozornost je namenjena predvsem trem temam:

- skladnosti slovenske ureditve z zakonodajo EU, posebej s Habitatno direktivo,
- škodi, ki jo volk povzroča na drobnici in neutemeljenosti le-te kot razlog njihovega odstrela ter
- uporabi slovenske kazenskopravne ureditve za varstvo volka.

SKLADNOST VARSTVA VOLKA V REPUBLIKI SLOVENIJI S HABITATNO DIREKTIVO

V tem poglavju so izpostavljene ključne neskladnosti slovenske zakonodaje z zakonodajo EU glede pravne ureditve varstva volka kot zaščitene živalske vrste. Prikazane so nekatere boljše rešitve in s tem primerne implementacije zakonodaje EU.

---

⁴Članek in video na spletni strani BBC: How wolves saved a famous park, URL: <http://www.bbc.com/future/story/20140128-how-wolves-saved-a-famous-park> (17.4.2015).

1. SPLOŠNO

1.1. UREDITEV V EU

Zaščitene živalske vrste varuje Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (v nadaljevanju Habitatna direktiva).⁵ Njen cilj je prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov ter prostih živečih živalskih in rastlinskih vrst na evropskem ozemlju držav članic, za katere se uporablja Pogodba o Evropski uniji.⁶ Volk je po Prilogi IV Habitatne direktive zaščitena živalska vrsta, zato zanj velja poseben način upravljanja. Na tem mestu je treba poudariti, da posamezna država ne more po lastni presoji populacije volka na njenem ozemlju preprosto izključiti iz omenjene ureditve, saj za to ni pristojna. Za kaj takega bi bila potrebna sprememba na ravni EU, ki pa je malo verjetna glede na prizadevanja EU k čim boljšemu sobivanju z velikimi zvermi. Izvzetej volka na domači ravni pa tudi ni potrebno, saj Habitatna direktiva dovoljuje odvzem, v kolikor so izpolnjeni vsi v nadaljevanju navedeni pogoji (ni torej popolne prepovedi).

Habitatna direktiva v 12. členu določa, da države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV(a) Habitatne direktive na njihovem naravnem območju razširjenosti, kar pomeni, da so prepovedane med drugim vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi in namerno vznemirjanje teh vrst, zlasti med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo. V četrtem odstavku istega člena Habitatna direktiva določa, da morajo države članice vzpostaviti sistem za spremljanje naključnega ujetja in ubitja ogroženih živalskih vrst, in zagotoviti, da naključno ujetje in ubitje nima znatnega škodljivega vpliva na zadevno vrsto.

Nadalje je za problematiko volka izjemno pomemben prvi odstavek 16. člena Habitatne direktive, ki določa, da države članice lahko, ob odsotnosti drugih zadovoljivih možnosti in če odstopanje ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevne vrste na njihovem naravnem območju razširjenosti, odstopijo od prepovedi namernega ubitja ali ujetja zavarovane živali, a zgolj pod taksativno določenimi pogoji:⁷

- (a) zaradi varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in ohranjanja naravnih habitatov;
- (b) da se prepreči resna škoda, zlasti na posevkih, živini, gozdovih, ribištvu in vodi ter drugih vrstah premoženja;
- (c) zaradi interesov zdravja ljudi in javne varnosti ali zaradi drugih razlogov prevladujočega javnega interesa, ki je lahko tudi socialne ali gospodarske narave, in zaradi koristnih posledic bistvenega pomena za okolje;
- (d) zaradi raziskovanja in izobraževanj, zaradi doseljavanja in ponovnega naseljevanja teh vrst ter za to potrebne vzrejo, vključno z umetnim razmnoževanjem rastlin;
- (e) da pod strogo nadzorovanimi pogoji dovolijo selektiven in omejen odvzem ali zadrževanje nekaterih osebkov vrst, navedenih v Prilogi IV, v omejenem številu, ki ga določijo pristojni nacionalni organi.

---

⁵ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7), implementirana 30.4.2004 z Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 46/04).

⁶ Prav tam, 2. člen.

⁷ Kovič Dine, Pucelj Vidović, Sancin, Pravne obveznosti glede varstva volkov kot zaščitene vrste v Sloveniji, Dignitas: revija za človekove pravice, 59/60, 2013, str. 279 – 315.

Odstrel je torej dopusten, v kolikor so hkrati (kumulativno) izpolnjeni trije pogoji:

1) da ni drugih zadovoljivih možnosti in

2) je stanje populacije zadevne vrste ugotovljeno kot ugodno in

3) je hkrati izpolnjen tudi eden od alternativno določenih pogojev v točkah a do e. Znotraj zadnje določenega alternativnega pogoja (v točki (e)) pa je potrebno izkazati hkratni obstoj treh pogojev:

- selektivnost odvzema,
- omejenost odvzema ter
- izvedbo pod strogo nadzorovanimi pogoji.

V vseh primerih pa mora izpolnjenost vseh kumulativno določenih pogojev izkazati država. Država je torej tista, ki nosi breme dokazovanja, da so pogoji izpolnjeni, pri čemer ne zadostuje standard verjetne izpolnjenosti, temveč v dvomu velja: *in dubio pro natura*.⁸

1.2. SLOVENSKA PRAVNA UREDITEV IN PRAKSA USTAVNEGA SODIŠČA RS

1.2.1. SLOVENSKA ZAKONODAJA

Slovenska zakonodaja ureja položaj volka kot zavarovane vrste v 26. in 81. členu Zakona o ohranjanju narave⁹ (v nadaljevanju ZON) in v Uredbi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah¹⁰ (v nadaljevanju Uredba), ki je bila sprejeta na podlagi prvega odstavka 26. člena in prvega odstavka 81. člena ZON. Uredba v prvem odstavku 7. člena določa dva pogoja (ugodno stanje vrste in odsotnost drugih možnosti) ter dodatne razloge za dopustnost izjeme, ki so povzeti po 16. členu Habitatne direktive.

Ob tem izstopa šesta alineja prvega odstavka 7. člena, ki dopušča selektiven in omejen odzem živali iz narave **zaradi uravnavanja velikosti populacije z okoljem**, pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu. Iz primerjave s točko e iz prvega odstavka 16. člena Habitatne direktive, izhaja, da slovenska ureditev dodaja nov dopusten razlog za odzem volka iz narave – to je uravnavanje populacije z okoljem. Tako dopolnjevanje oziroma napolnjevanje je sicer pravno dopustno, kadar je tak razlog v duhu Habitatne direktive, a v konkretnem primeru ne prepriča logika, da se odstrel živali, ki spadajo pod ogrožene vrste, dopušča zato, da bi uravnavali njihovo število z okoljem. Če namreč uvrstimo neko vrsto na seznam ogroženih vrst in nato izvajamo odstrel zaradi uravnavanja njenega števila z okoljem, to pomeni, da je število osebkov ogrožene vrste previsoko, kar nikakor ni smiselno. Tak dodaten dopusten razlog bi bil primeren le, v kolikor bi šlo za uravnavanje števila vrste v razmerju do druge še bolj ogrožene vrste, kar pa ne velja za človeka, še manj pa za drobnico.

⁸ Born, Cliquet, Schoukens, Missone, Van Hoorick: The Habitats Directive in its EU Environmental Law Context: European Nature's Best Hope? (Routledge Research in EU Law), URL: https://books.google.si/books?id=hIWcBQAAQBAJ&pg=PA321&lpg=PA321&dq=in+dubio+pro+natura+habitats+directive&source=bl&ots=1Jr1E-BCwv&sig=SKnFMBUMkpJXISNp5_p_qhrXqWA&hl=sl&sa=X&ei=iJ91VeDKJseP7AaSkYDICw&ved=0CCwQ6AEwAg#v=onepage&q=in%20dubio%20pro%20natura%20habitats%20directive&f=false (8.6.2015).

⁹ Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14).

¹⁰ Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11 in 15/14).

Problematična je tudi določba iz 7.a člena Uredbe, ki dovoli »odreditev« ubitja osebkov zavarovanih živalskih vrst s podzakonskim aktom. V primeru volka je to Pravilnik o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave¹¹ (v nadaljevanju Pravilnik o odvzemu). Podzakonski akt je splošni pravni akt, ki ga sprejme državni organ, organ lokalne skupnosti ali nosilec javnega pooblastila. Zoper splošni pravni akt pa ni neposrednih pravnih sredstev, možno je le s pobudo zahtevati presojo ustavnosti in zakonitosti pred Ustavnim sodiščem RS, pri čemer so formalni pogoji za doseg vsehbinske presoje (priznanje t.i. pravnega interesa) zaostreni. Zaradi neizpolnjevanja formalnih pogojev za ustavno presojo v vseh teh letih vsakoletni vnaprej predviden odstrel nikoli ni bil vsebinsko presojan, kar pa se – glede na zadnjo odločbo Ustavnega sodišča, opisano v nadaljevanju – utegne spremeniti.

Odstrel se je pred uveljavitvijo 7.a člena Uredbe dovolil z upravno odločbo, ki je posamičen pravni akt in se nanaša na določen primer ter konkretne okoliščine tega primera. Pri odločanju o odstrelu z upravno odločbo ima nevladna organizacija, ki deluje v javnem interesu na podlagi določb ZON možnost vključitve v postopek kot stranski udeleženec in s tem tudi možnost pritožbe in nato upravnega spora – v imenu varstva volka.¹² Potrebno je poudariti, da je bila Uredba sprejeta v letu 2004, torej v letu pristopa Slovenije k pravnemu redu EU in je torej takrat morala izkazovati skladnost s tem redom. S 7.a členom je bila Uredba dopolnjena kasneje, sicer že čez eno leto¹³, čeprav za to ni bilo nobenega utemeljenega razloga, saj je bila tedanja ureditve postopka skladna s Habitatno direktivo.¹⁴ Od tedaj se uporablja izključno taka oblika dovolitve odvzema (s Pravilnikom o odvzemu), čeprav je še vedno možno izdajati tudi individualne odločbe. Istočasno je bil v letu 2005 Pravilnik o odvzemu dopoljen tudi z že omenjeno šesto alinejo prvega odstavka 7. člena Uredbe, ki dovoljuje odzvem na podlagi uravnavanja populacije z okoljem.¹⁵

1.2.2. PRAKSA USTAVNEGA SODIŠČA RS

Ustavno sodišče je od leta 2012 štirikrat odločalo v zadevah, v katerih so pobudniki izpodbijali ustavnost in zakonitost vsakokratnih sprememb Pravilnika o odvzemu ali njihovih posameznih določb in priloge, ki so dovoljevale letni odstrel volkov. Pobudo je vsakič zavrglo. Pri tem se je pri prvih treh sklepih (U-I-137/04, U-I-316/12 in U-I-165/13) odločitev nanašala na pomanjkanje izkazanega pravnega interesa vlagateljic - organizacij, ki so vlagale pobude.¹⁶ Z zadnjim sklepom (U-I-217/14) pa je pobudo zavrglo tudi, ker je presodilo, da akt, ki se izpodbija ni v njegovi pristojnosti. Namreč odstrel se dovoli predvsem s prilogo k Pravilniku o odvzemu, zoper katero je bila konkretna pobuda tudi usmerjena, Ustavno sodišče pa je ugotovilo, da ima Pravilnik o odvzemu v tem delu (prilogi) značilnosti

¹¹ Pravilnik o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave (Ur. l. RS, št. 28/09, 12/10, 76/10, 76/11, 73/12, 104/13 in 71/14).

¹² Zakon o ohranjanju narave, 137. člen.

¹³ Ur. l. RS št. 84/2005.

¹⁴ Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 84/2005).

¹⁵ Prav tam.

¹⁶ Sklep US št. U-I-137/04 z dne 9.9.2004, URL: <http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US23823> (16.4.2015),

Sklep US RS št. U-I-316/12 z dne 21. 2. 2013, URL: <http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US30011> (20.3.2015),

Sklep US RS št. U-I-165/13 z dne 16. 1. 2014, URL: <http://odlocitve.us-rs.si/documents/86/a2/u-i-165-13.pdf> (20.3.2015).

posamičnega akta, kar je oziroma bo nadaljnje pravno varstvo preusmerilo na Upravno sodišče.¹⁷

2. IZPOLNJEVANJE POGOJEV DIREKTIVE

2.1. DOLŽNOST POROČANJA EVROPSKI KOMISIJI O Odstopanjih

Po drugem odstavku 16. člena Habitatne direktive morajo države članice EU vsaki dve leti Evropski komisiji poročati o odstopanjih. Na Ministrstvu za okolje in prostor so nam pojasnili, da poročanje o odstopanjih poteka preko spletnega orodja, kamor se vnašajo surovi podatki, ki jih nato Komisija EU predstavi v obliki skupnih poročil za vse države članice EU.

Zadnje objavljeno poročilo Evropske komisije o odstopanjih je bilo izdano leta 2011, nanaša pa se na odstopanja v letih 2007/2008.¹⁸ V tem poročilu za Slovenijo Komisija ugotavlja, da je bilo leta 2007 izdano dovoljenje za odvzem 25% populacije, leta 2008 pa 10% populacije, kar bi lahko ogrozilo ugodno stanje vrste.

Tretji odstavek 16. člena Habitatne direktive natančno določa, kaj vse mora vsebovati poročilo države članice o odstopanjih. Med drugim je potrebno navesti vrste živali in razloge za odstopanja, kakšne so bile nadomestne možnosti in zakaj niso bile zadostne, navedbo organa, ki preverja izpolnjevanje zahtevanih pogojev in kateri nadzorni ukrepi so bili uporabljeni. **Komisija pa ugotavlja, da je bilo poročilo Slovenije izjemno pomanjkljivo – v njem ni bilo nobene obrazložitve o lokaciji odstreljenih volkov, alternativnih možnostih, izbranih metodah in strogo nadzorovanih pogojih. Poročilo zaključuje s sklepom, da pri vrsti *Canis lupus* obstaja možnost, da so bile izjeme v neskladju s Habitatno direktivo.**¹⁹

2.2. DOPUSTNOST IZJEME PO 16. ČLENU HABITATNE DIREKTIVE

Za izpolnjenost pogojev izjem po 16. členu Habitatne direktive imamo 3 teste za ugotovitev dopustnosti izjeme²⁰:

Test: 1: Ali obstajajo razlogi za odstrel volkov po prvem odstavku 16. člena Habitatne direktive?

Test 2: Ali za reševanje teh razlogov res ni druge zadovoljive možnosti?

¹⁷ Sklep US RS št. U-I-217/14 z dne 17.12.2014, URL: <http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US30553> (20.3.2015) - v 6. točki obrazložitve je navedeno, da se zakonitost aktov organov, izdanih v obliki predpisa, v kolikor urejajo posamična razmerja, presoja v upravnem sporu.

¹⁸ Composite European Commission report on derogations in 2007-2008 according to Article 16 of Directive 92/43/EEC on the Conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (the habitats directive), str. 30 in nasl., URL: http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_habitats/docs/Habitats%20Directive%20Derogation%20Report%202007-2008.pdf (19.3.2015).

¹⁹ Prav tam.

²⁰ Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC, str. 51 – 58, URL:

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/pdf/guidance_en.pdf (19.3.2015); Jerina, Krofel, Jančar: Pregled učinkov odstrela volkov v Sloveniji in presoja skladnosti odstrela z določili Habitatne direktive, Varstvo narave 27 (2014), 51-71, str. 4, URL: http://www.zrsvn.si/dokumenti/63/2/2014/Jerina_Krofel_Jancar_3717.pdf (19.3.2015).

Test 3: Ali predlagani odstrel volkov res ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti vrste?

V vsakem primeru uporabe izjem po tem členu oziroma dovolitve odvzema volkov mora država opraviti presojo obstoja vseh hkrati zahtevanih pogojev in utemeljiti izid testa.

2.2.1. TEST 1: OBSTOJ RAZLOGOV ZA ODSREL

Dodatno razlago razlogov za odstrel po prvem odstavku 16. člena Habitatne direktive vsebuje Guidance Document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC²¹ (v nadaljevanju Guidance document):

- **16(1)(a) - Varstvo prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter ohranjanje naravnih habitatov:** Upoštevati moramo, da bi bilo nenavadno to izjemo uporabljati za varstvo tistih živalskih in rastlinskih vrst, ki so dovolj številčne in nimajo težav z obstojem, na račun ogroženih in redkih vrst, ki smo jih dolžni varovati. Potrebno je jasno pretehtati posledice za nezavarovane in zavarovane vrste v primeru dovoljene izjeme, pri čemer moramo gledati v prvi vrsti interese ogroženih vrst.
- **16(1)(b) - Preprečitev resne škode:** Manjša škoda in normalni poslovni riziko v to izjemo nista vključena.
- **16(1)(c) - Interesi zdravja ljudi, javne varnosti ter drugi razlogi javnega interesa:** Poudarek je na javni koristi, kar pomeni, da zaradi koristi zasebnih podjetij ali posameznikov izjema ni dopustna. Ohranjanje vrst je dolgoročni javni interes, zato bi bilo pravilno sklepati, da lahko v to posežemo le z drugim dolgoročnim javnim interesom, ki je po tehtanju dovolj močan, da dopušča izjemo.
- **16(1)(d) - Raziskovanje in izobraževanje:** Če vidimo, da bi z dejavnostmi pod to točko lahko škodili neki populaciji, moramo najti drugo pot za doseganje raziskovalnih ciljev. Uporaba te točke je le redko upravičena, saj je znanost s svojimi metodami tako razvita, da v večini primerov obstajajo načini, s katerimi populacijam ne škodimo.
- **16(1)(e) - Pod strogo nadzorovanimi pogoji države lahko dovolijo selektiven in omejen odvzem ali zadrževanje nekaterih osebkov vrst, navedenih v Prilogi IV, v omejenem številu, ki ga določijo pristojni nacionalni organi.**

Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS) v Strokovnem mnenju za odstrel velikih zveri za načrtovalsko obdobje do 30. 9. 2015 (v nadaljevanju Strokovno mnenje ZGS) predlaga odstrel v sezoni 2014/2015 na podlagi šeste alineje 7. člena Uredbe, **torej iz razloga uravnavanja populacije z okoljem.**²² Ob tem navaja še druge razloge, ki naj bi dopustnost odstrela dodatno podkrepili:

- socialna sprejemljivost (večja toleranca do volkov),
- interes za ohranjanje vrste,
- neprimernost prostora za stalno ali občasno prisotnost volkov (družbeni vidik),
- preprečevanje širjenja vrste in s tem pojavljanja škod tam, kjer volkovi niso redno prisotni in

²¹ Guidance document, str. 51 – 58.

²² Strokovno mnenje za odstrel velikih zveri za načrtovalsko obdobje do 30. 9. 2015, URL: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/odstrel_velikih_zveri_mnenje_zg_okt14_sep15.pdf (16.4.2015).

- zmanjšanje nezakonitega lova.

Razlogi, ki jih navaja ZGS niso zadostni, da bi utemeljevali izjemo po Habitatni direktivi oziroma, da bi bil Test 1 zadovoljivo izpolnjen. Habitatna direktiva večine teh razlogov ne vsebuje oziroma omenja, zato na njihovi podlagi nikakor ni možno določiti izjeme. Pri škodi npr. Habitatna direktiva dovoljuje odvzem le zaradi preprečitve resne škode, medtem ko ZGS govori o preprečevanju širjenja volkov z namenom, da bi se izognili potencialni škodi, ki sploh še ne grozi in ni niti nujno, da bi nastala.

Iz uradnih podatkov stanja volkov na Hrvaškem²³ je razvidno, da je bilo v obdobju 2005-2008 zabeleženih enajst primerov nezakonitega lova, v obdobju 2012-2013 pet primerov, v obdobju 2013-2014, ko zakonitega odstrela ni bilo pa sta zabeležena zgolj dva primera nezakonitega lova.²⁴ Slednje kaže na sovpadanje zmanjševanja nezakonitega lova z ukinitvijo zakonitega odstrela. Čeprav je dokazovanje nezakonitega lova zahtevno, tako da je končna številka verjetno višja, je treba za utemeljitev razloga zmanjšanja nezakonitega lova kot nujnega in primernega razloga za odstrel, ta razlog utemeljiti z dokazljivimi podatki. Ni zadovoljivo namreč trditi, da obstaja problem nezakonitega lova, če za to ni zadostnih informacij. Tu je torej ključna naloga države, da s konkretnimi podatki izkaže nezakonit lov, če želi izkazati, da je ta eden izmed razlogov, ki utemeljujejo odstrel.

2.2.2. TEST 2: NEOBTOJ DRUGIH ZADOVOLJIVIH MOŽNOSTI

Habitatna direktiva v prvem odstavku 16. člena določa, da mora država dokazati, da ni drugih zadovoljivih možnosti, ki bi jih lahko uporabili namesto odstrela. Pri tem testu se predpostavlja, da obstajajo razlogi za odstrel, zato je potrebno zanje najti več alternativnih rešitev ter jih oceniti. Zadovoljiva možnost je rešitev, ki bo odpravila težavo in hkrati kar najmanj posegala v zavarovane živalske vrste.²⁵ Ali je neka možnost zadovoljiva ali ne, se presoja po objektivnih kriterijih in na podlagi znanosti. **Zgolj zahtevnejša izvedba neke alternativne rešitve ne pomeni, da ta ni zadovoljiva.**²⁶

ZGS zatrjuje odsotnost drugih zadovoljivih možnosti pri preprečevanju nezakonitega lova, izboljšanju socialne sprejemljivosti volka ter neprimernosti prostora za trajno ali občasno prisotnost volkov.²⁷ Alternativno navaja zgolj pri socialni sprejemljivosti - ozaveščanje javnosti ki pa naj ne bi bila zadostna.²⁸

Mnenje ZGS ni prepričljivo, saj ni podprto z ustreznimi dokazi. Glede vpliva legalizacije lova na nezakonit lov v Sloveniji ni bilo nobene raziskave, raziskava iz Wisconsin (ZDA) pa kaže, da se po legalizaciji odstrela toleranca do volkov ni nič izboljšala, pri lovcih pa se je celo zmanjšala.²⁹ Toleranca ljudi do volkov je glede na javnomnenjske raziskave visoka, na

²³ Plan upravljanja vukom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010.- 2015. godine, str. 43, URL: http://www.dzsp.hr/dokumenti_upload/20110126/dzsp201101261102290.pdf (8.6. 2015).

²⁴ Izvješće o stanju populacije vuka u 2014, str. 61-62, URL:

http://www.dzsp.hr/dokumenti_upload/20141219/dzsp201412191604500.pdf (8.6.2015).

²⁵ Guidance document, str. 59.

²⁶ Prav tam.

²⁷ Strokovno mnenje ZGS, str. 35.

²⁸ Prav tam.

²⁹ Hogberg, J., Treves., A., Shaw, B., Naughton, L.: Public Attitudes towards Wolves in Wisconsin: 2013 Survey Report. Carnivore Coexistence Lab. Madison, WI. October 2013, URL:

splošno pa se kaže pozitiven odnos ljudi do volkov, razen v primeru rejcev drobnice.³⁰ Glede preprečevanja škod pa tudi ZGS navaja več alternativ – več o tem v poglavju o škodi.

2.2.3. TEST 3: UGODNO STANJE VRSTE

Prvi odstavek 16. člena Habitatne direktive določa, da odstopanje ne sme škodovati vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevne vrste na njenem naravnem območju razširjenosti. Zagotavljanje ugodnega stanja populacij ne pomeni zgolj izogibanja izumrtju, temveč gre za to, da ogroženim vrstam omogočamo čim boljše pogoje za »razcvet« in dobro perspektivo za prihodnost.³¹

Habitatna direktiva opredeli ugodno stanje v točki (i) 1. člena, kjer pravi, **da je stanje ugodno, če podatki o populacijski dinamiki te vrste kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot preživetja sposobna sestavina svojih naravnih habitatov; in če se naravno območje razširjenosti vrste niti ne zmanjšuje niti se v predvidljivi prihodnosti verjetno ne bo zmanjšalo; in če obstaja in bo verjetno še naprej obstajal dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev njenih populacij.**

2.2.3.1. MONITORING VOLKA – UREDITEV EU

Redni monitoring je ključnega pomena za ugotavljanje, ali je stanje vrste volka dovolj ugodno, da lahko dopustimo odstrel. Podlago zanj najdemo v 11. členu Habitatne direktive, ki pravi, da države članice spremljajo stanje ohranjenosti naravnih habitatov in vrst iz člena 2, pri čemer posebej upoštevajo prednostne naravne habitatne tipe in prednostne vrste. Država članica je dolžna strategijo upravljanja s populacijo opreti na informacije, ki jih pridobi na podlagi rednega izvajanja monitoringa.³²

Poleg tega mora država, ki si neko populacijo deli z drugimi državami, s slednjimi sodelovati in pridobivati tudi podatke o stanju na drugi strani državne meje.³³ Kot monitoring je tu mišljeno trajno in sistematično opazovanje, na podlagi katerega se ugotavlja trende glede stanja ohranjenosti zadevne vrste. **To opazovanje je država članica dolžna zagotavljati redno, saj brez tega Habitatne direktive ni možno ustrezno izvajati.**³⁴

2.2.3.2. MONITORING VOLKA V SLOVENIJI

V slovenski zakonodaji se monitoring volka po tretjem odstavku 96. člena ZON uvršča med spremljanje in nadzorovanje biotske raznovrstnosti, kar pomeni, da se opazuje, meri in nadzoruje stanje ohranjenosti oziroma ogroženosti posameznih živalskih in rastlinskih vrst.

---

http://faculty.nelson.wisc.edu/treves/wolves/reports/hogberg_treves_shaw_naughton_2013surveyreport.pdf (18.3.2015).

³⁰ Raziskava odnosa rejcev drobnice, lovcev in širše javnosti do volka in upravljanja z njim končno poročilo akcije a.6 projekta Life+ Slowolf str. 28 in nasl., URL: http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/koncno_porocilo_slowolf_a.6_erratum.pdf (20.3.2015).

³¹ Assessment, monitoring and reporting under Article 17 of the Habitats Directive, str. 15, URL: http://www.bfn.de/fileadmin/MDB/documents/themen/natura2000/ec_guidance_2006_art17.pdf (20.3.2015).

³² Guidance document, str. 17.

³³ Prav tam.

³⁴ Prav tam.

Nadalje je monitoring kot način ugotavljanja ugodnega stanja populacije urejen v 108. členu ZON, ki navaja, da monitoring med drugim obsega tudi spremljanje stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij in ekosistemov.³⁵

Monitoring volka zagotavljajo pristojna ministrstva neposredno ali prek javnega pooblastila, ki se ga podeli javnemu zavodu, ustanovljenemu za izvajanje opazovanja teh pojavov, izbranemu na podlagi javnega razpisa.³⁶ Monitoring izvaja ZGS, nato pa predstavi rezultate v strokovnem mnenju za odstrel velikih zveri.

Za monitoring se v Sloveniji vsako leto pripravi javni razpis, kar je neprimerno, saj bi moralo biti izvajanje monitoringa sistemsko in neodvisno od letnih razpisov. Težava je tudi v tem, da se razpisi izvajajo prepozno in tako lahko do sklenitve pogodbe pride šele v obdobju, ko bi se monitoring že moral izvajati. Posledično leta 2014 monitoring ni bil izveden, enako pa kaže tudi za leto 2015. Smiselno bi bilo tesnejše sodelovanje z lovskimi družinami pri izvajanju monitoringa volka, saj so lovci dnevno v loviščih in najhitreje opazijo prisotnost volka. Več o tem v poglavju o kazenskoopravnem varstvu volka.

Zadnji podatki o monitoringu volka v Sloveniji so torej iz obdobja 2010-2013. Gre za podatke takratnega rednega monitoringa in opazovanja preko projekta SloWolf, v okviru katerega je bil izveden tudi monitoring volkov z izzivanjem tuljenja.³⁷ Ta metoda je bila nazadnje izvedena leta 2012, namenjena pa je ugotavljanju prisotnosti teritorialnih tropov volkov in prisotnosti mladičev oziroma volčjih legel.

ZGS meni, da so ti izsledki monitoringa še vedno aktualni in primerni za uporabo tudi v sezoni 2014/2015. To nikakor ne drži, saj je bilo število volkov leta 2012 okoli 50, za leto 2013 pa je viden trend strmega padanja.³⁸ **Raziskava pri populaciji volkov, ki se giblje pod 50, dokazuje, da ni možno vedeti, ali bo v trenutku izvajanja odstrela številčnost volkov še vedno dovolj velika, da ugodno stanje populacije ne bo ogroženo.**³⁹ **Podatki iz sezone 2012/2013 torej niso dovolj aktualni, da bi lahko predstavljali podlago za odstrel v sezoni 2014/2015.** V letu 2014 je bil izveden le monitoring v loviščih s posebnim namenom, kar pa za ugotavljanje ugodnega stanja zadevne vrste ni dovolj.

Poleg tega so v sezoni 2013/2014 ti podatki kazali na neugodno stanje populacije, zato odstrela ni bilo. **Ni razumnega razloga, da je v sezoni 2014/2015 stanje populacije ob uporabi istih podatkov in ob nerednem izvajanju monitoringa potrjeno kot ugodno.** Potrebno je tudi poudariti, da številčnosti volkov ne moremo ugotavljati s številom škodnih dogodkov, saj ti variirajo glede na število (nezavarovanih) škodnih objektov, ne pa glede na število volkov.⁴⁰

---

³⁵ Zakon o ohranjanju narave, 108. člen.

³⁶ Zakon o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12 in 92/13).

³⁷ Strokovno mnenje ZGS, str.26.

³⁸ Strokovno mnenje ZGS, str. 28, slika 8.

³⁹ Jerina, Krofel, Jančar: Pregled učinkov odstrela volkov v Sloveniji in presoja skladnosti odstrela z določili Habitatne direktive, str. 14.

⁴⁰ Prav tam, str. 13.

2.2.3.3. DOLOČITEV UGODNEGA STANJA

2.2.3.3.1. Ugotavljanje številčnosti vrste

Ugodno stanje se ugotavlja s pomočjo podatkov monitoringa na ravni držav. Evropa je razdeljena na biogeografske regije in država članica pripravi poročilo o vrstah v regiji, v katero sama spada. Če se na njenem ozemlju stika več regij, mora pripraviti poročilo za vsako posebej.⁴¹ Glede na zbrane podatke vseh držav, se potem s primerjavo rezultatov napravi ocena o ugodnem stanju populacije, v našem primeru Dinarsko-Balkanske populacije. Glavna težava pri tem je predvsem v različnih načinih in metodah merjenja, monitoringa ter zbiranja podatkov.⁴²

Status vrste se v primeru določanja izjem, ki dopuščajo odvzem, opredeli glede na populacijo na nekem območju.⁴³ V kolikor pa je neka populacija razširjena na območja več držav, se slednje upošteva pri določanju odstopanja le, če je to v danem primeru razumno.⁴⁴

Ministrstvo za okolje in prostor pri določanju odstrela v Pravilniku o odvzemu upošteva Strokovno mnenje ZGS, Pisno stališče Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN)⁴⁵ in Odgovor ZGS k pisnemu stališču ZRSVN.⁴⁶ V Strokovnem mnenju ZGS je navedeno, da je stanje ohranjenosti vrste volka v sezoni 2014/2015 ugodno.⁴⁷ Ta trditev se opira na podatke monitoringa iz sezone 2012/2013 in na dejstvo, da volkovi v Sloveniji predstavljajo robni del Dinarsko-Balkanske populacije, ki šteje približno 5000 osebkov.⁴⁸ Njeno stanje populacije je ugodno, iz tega pa po mnenju ZGS sledi, da je tudi v Sloveniji stanje ugodno.⁴⁹

Slovenija v zadnjem nacionalnem poročilu o izvajanju Direktive navaja ugodno stanje volka v letu 2007, medtem, ko je stanje v letu 2013 nedoločeno oz. neugodno.⁵⁰ Iz tega je možno sklepati, da se ZGS navezuje na ugodno stanje Dinarsko-Balkanske populacije zato, ker nacionalna ni v ugodnem stanju in posledično z njo ne bi mogel utemeljiti odstrela.

⁴¹ Assessment, monitoring and reporting under Article 17 of the Habitats Directive.

⁴² Prav tam.

⁴³ Guidance document, str. 17-19.

⁴⁴ Prav tam.

⁴⁵ Pisno stališče Zavoda RS za varstvo narave, URL:

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/pisno_stalisce_zrsvn_odstrel_14_15.pdf (20.3.2015).

⁴⁶ Odgovor ZGS k pisnemu stališču ZRSVN, URL:

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/odgovor_zgs_k_staliscu_zrsvn_odstrel_14_15.pdf (20.3.2015).

⁴⁷ Strokovno mnenje ZGS, str.30.

⁴⁸ Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores Contract nr. 070501/2005/424162/MAR/B2, str. 48, URL:

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf (15.4.2015).

⁴⁹ Report: Status, management and distribution of large carnivores – bear, lynx, wolf & wolverine – in Europe. Part 1 Summary report, str. 44, URL:

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/task_1_part1_statusoflcin_europe.pdf (16.4.2015).

⁵⁰ National Summary for Article 17 – Slovenia, URL: https://circabc.europa.eu/sd/a/bc22699d-abab-4fd5-8a27-34b10a4194fd/SI_20140528.pdf (16.4.2015).

ZGS se sklicuje na Smernice EU (Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores, Large Carnivore Initiative for Europe, 20. 5. 2008)⁵¹, zato ker obravnavajo vrste na nivoju celotnih populacij in ne zgolj na nivoju posamezne države.⁵² Načrtovanje ohranjanja ugodnega stanja vrst ter njihovih habitatov je potrebno na nacionalni ravni, kar posledično prispeva tudi k ugodnemu stanju širše populacije vrste; vsekakor pa ne more biti bistven argument ugodnega stanja vrste utemeljen zgolj na ugodnem stanju širše populacije, k čemur naj bi prispevale predvsem druge države.

Habitatna direktiva predvideva izkazovanje ugodnega stanja na ravni držav in ne na ravni populacij.⁵³ Pri velikih zvereh je zaradi njihovih specifičnih lastnosti (npr. gibanje po večjem ozemlju) sicer dopustno izkazovati ugodno stanje na ravni populacije, saj nekatere države v nasprotnem primeru nikoli ne bi mogle zagotoviti ugodnega stanja populacije na nacionalni ravni.⁵⁴ Izjeme se v pravu vedno razlagajo restriktivno, kar pomeni, da je treba standard populacije pri določanju ugodnega stanja uporabljati v okviru razumnosti.⁵⁵ Slovenski volkovi predstavljajo zgolj robni del Dinarsko–Balkanske populacije, z njo so v stiku le zato, ker se v določenem obsegu gibljejo tudi po hrvaškem ozemlju. Če je pomembno zgolj stanje Dinarsko–Balkanske populacije, bi lahko v Sloveniji volkove iztrebili oz. pustili zgolj enega, pa bi ob tem še vedno imeli ugodno stanje vrste te populacije. Za tako veliko populacijo namreč nekaj deset slovenskih volkov ne predstavlja posebnega vpliva. S tako razlago bi dejansko lahko skrčili Dinarsko–Balkansko populacijo, kar pa z vidika definicije ugodnega stanja ne more biti dopustno, saj slednja zahteva ohranjanje naravnega območja razširjenosti zadevne vrste.⁵⁶ Zgovorno je tudi dejstvo, da na Hrvaškem zakonitega odstrela že dve leti ne izvajajo, čeprav tudi sami spadajo pod Dinarsko-Balkansko populacijo. Pri določanju odstrela se namreč drugače od Slovenije ozirajo na stanje populacije volka na nacionalni ravni in odstrela ne izvajajo, če je število volkov manjše od 200.⁵⁷

Glede števila volkov in določanja kvote za odstrel velja upoštevati tudi primerjavo z drugimi državami. Medtem, ko se je v preteklih letih slovenska kvota odstrela gibala med 20-25% populacije, je bila v drugih državah določena med 0-12,5% celotne populacije (v povprečju 6%).⁵⁸ Glede na tako visoko lovno kvoto bi Slovenija morala dokazati obstoj specifičnih demografskih značilnosti, zaradi katerih tako velika številka ne predstavlja ogrožitve ugodnega stanja volkov.⁵⁹ Na Hrvaškem je bilo do leta 2011 stanje populacije volka ugodno, številčnost pa se je gibala nekje med 162–234 volkovi.⁶⁰ Pri tej oceni so uporabljeni podatki iz leta 2012 in 2013. Hrvaška je pri določanju odstrela delovala dokaj konzervativno, saj je bilo do leta 2009 odstreljenih do 10 živali, leta 2012 15 živali, leta 2013 pa zakonitega odstrela ni bilo.⁶¹ Podatki torej kažejo, da je Hrvaška kljub veliko večjemu številu volkov, kot jih imamo v Sloveniji, po lovni kvoti zelo blizu Slovenije.

---

⁵¹ Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores Contract, str. 26.

⁵² Prav tam, str. 5.

⁵³ Prav tam, str. 26.

⁵⁴ Prav tam.

⁵⁵ Guidance document, str. 17-19.

⁵⁶ Direktiva, 1.(i) člen.

⁵⁷ Izvješće o stanju populacije vuka u 2014.

⁵⁸ Jerina, Krofel, Jančar: Pregled učinkov odstrela volkov v Sloveniji in presoja skladnosti odstrela z določili Habitatne direktive, str. 11.

⁵⁹ Prav tam.

⁶⁰ Strokovno mnenje ZGS, str. 33.

⁶¹ Prav tam.

2.2.3.3.2. Ugotavljanje strukture vrste

Izjema ni dopustna, v kolikor bi pomenila pomemben negativen učinek tako na številčnost kot na kvaliteto populacije, s čimer cilja na strukturo populacije.⁶² Pri odstrele odraslih volkov je namreč velika možnost, da se ubije ravno alfa samca ali alfa samico, kar uniči socialno strukturo tropa in povzroči:⁶³

- slabši fitnes volkov v tropu,
- povečano verjetnost nenavadnega vedenja volkov,
- slabši prenos znanja med člani tropa,
- prekinjanje socialnih vezi med volkovi in onemogočanje vzpostavitve kompleksnejših socialnih sistemov,
- motnje v interakcijah med plenilci in plenom,
- povečana verjetnost incesta,
- povečana verjetnost hibridizacije z domačimi psi,
- povečane škode na domačih živalih in
- upad reprodukcijske uspešnosti.

Pravilnik o odvzemu v Prilogi 2 določa nekaj omejitev, s katerimi se poskuša zaščititi strukturo populacije. Med drugim v točki IV določa, da se odstreli mlajše živali, če pa število odstreljenih odraslih volkov (starih 2 leti ali več) doseže 3 osebkke, se šteje, da je načrtovani odstrel za tekoče načrtovalsko obdobje izpolnjen in se zaključi (razen v primeru izjemnega odstrela).⁶⁴ Po podatkih Ministrstva za okolje in prostor o spolni in starostni strukturi polovice odstreljenih volkov v sezoni 2014/2015⁶⁵ so bili štirje volkovi (od skupno osmih) starejši od dveh let, kar pomeni, da določila iz Priloge 2, ki naj bi pripomogla k ohranitvi primerne strukture populacije, niso bila spoštovana.

2.2.4. 16(1)(E) ČLEN – DODATNA RAZČLENITEV

Kadar država utemeljuje odstrel na podlagi točke (e) prvega odstavka 16. člena Habitatne direktive, **mora znotraj tega pogoja (poleg pogojev iz prvih dveh testov) izkazati obstoj (dodatnih) treh kumulativnih pogojev, ki zahtevajo izvedbo odvzema:**

- 1) pod strogo nadzorovanimi pogoji,**
- 2) selektivno ter**
- 3) v omejenem številu.**

2.2.4.1. ODVZEM POD STROGO NADZOROVANIMI POGOJI

Termin strogo nadzorovani pogoji pomeni, da mora izvajanje izjeme nujno vključevati dovoljenje, ki se nanaša na določen osebek, skupino osebkov, kraje, čas in številčnost.⁶⁶

ZGS se do tega termina posebej ne opredeljuje, niti ne izkazuje njegovega izpolnjevanja. **Pravilnik o odvzemu določa zgolj razpršenost izvajanja odstrela v smislu razdelitve**

⁶² Guidance document, str. 56.

⁶³ Jerina, Krofel, Jančar: Pregled učinkov odstrela volkov v Sloveniji in presoja skladnosti odstrela z določili Habitatne direktive, str. 14.

⁶⁴ Pravilnik o odvzemu, Priloga 2.

⁶⁵ Priloga: Podatki o rednem odstrele volkov od l. 2009 do 2014 – v Prilogi tega dokumenta.

⁶⁶ Guidance document, str. 57.

kvote po različnih (lovnih) območjih.⁶⁷ S tem se ne osredotoča na posamezne »problematične« volkove (ki izpolnjujejo razloge za uravnavanje vrste z okoljem), ampak določa nek splošni pavšal, s katerim se lahko v lov vključi več lovnih območij. V sezoni 2014/2015 je bila kvota iz Pravilnika o odvzemu že presežena, saj so v istem dnevu ubili 2 volka, ne da bi si to sporočili med seboj. Tako je jasno, da izvajanje Pravilnika o odvzemu ne poteka dovolj skrbno in nadzorovano ter prihaja do kršitev. **Slednje se poskuša sanirati z določilom v točki V Priloge 2 Pravilnika o odvzemu, kjer piše, da se v primeru presežene kvote, presežek upošteva v naslednjem načrtovalskem obdobju.**⁶⁸ Tudi to ne izpolnjuje zahteve iz Habitatne direktive po izvajanju izjem pod strogo nadzorovanimi pogoji. **Odstrel se namreč dopušča zgolj kot izjema glede na izkazano nujnost v trenutnem obdobju in ga ne moremo opravičiti z upoštevanjem morebitnega presežka v prihodnosti.**

2.2.4.2. SELEKTIVEN Odstrel omejenega števila osebkov

Selektivnost je možno doseči z izdajanjem individualnih odločb v upravnem postopku, saj se tako lahko opredeli posebej težavne volkove. Zahteva po omejenem številu osebkov kaže na povezanost med določanjem točnega števila osebkov za odstrel s stanjem populacije vrste.⁶⁹ Kvota mora biti namreč določena tako, da absolutno ne more ogroziti ugodnega stanja populacije zadevne vrste.⁷⁰ V točki VI Priloge 2 Pravilnika o odvzemu je navedeno, da se smrtnost volka, ki je posledica odstrelitve po iskanju ranjene živali po nastali prometni nesreči, klasificira kot izguba in se ne šteje kot odstrel.⁷¹ Tako se tudi smrt volka zaradi povoza ne šteje v kvoto za odstrel, ampak spada pod izgubo.

S tem je vprašljiva izpolnitev pogoja »omejeno število osebkov«. Glede na to, da je bil odstrel v sezoni 2014/2015 izveden praktično takoj po začetku lovne dobe, je končna številka izgube volkov odvisna od števila nesreč in naravnih smrti in je kot taka nedoločna. Kriterij omejenega števila osebkov bi lahko izpolnili le z vključevanjem izgub v lovno kvoto in z izvajanjem odstrela sorazmerno skozi celo lovno dobo, ne pa s takojšnjo izpolnitvijo kvote že na njenem začetku.

V Prilogi 2 je določeno, da se izguba, ki je večja od predvidene, upošteva v naslednjem načrtovalskem obdobju.⁷² Habitatna direktiva ne dopušča odvzema ogroženih vrst pod pogojem upoštevanja presežkov v bodočih upravljavskih obdobjih, zato izvajanje odstrela po trenutnem Pravilniku o odvzemu ni skladno z zahtevami Habitatne direktive.

3. BISTVENE POMANJKLJIVOSTI SLOVENSKE UREDITVE IN PRAKSE

Zdi se, da je osrednji problem slovenske ureditve v **7.a členu Uredbe**, saj se je pred to spremembo o izjemah odločalo v upravnem postopku in z individualnimi odločbami, kar je bilo skladno s Habitatno direktivo. Z individualno odločbo bi se lahko za vsak primer posebej ugotavljali razlogi, zadovoljive možnosti za rešitev in način rešitve. Poleg tega obstoječa

⁶⁷ Pravilnik o odvzemu, 7. člen.

⁶⁸ Prav tam, Priloga 2.

⁶⁹ Guidance document, str. 56.

⁷⁰ Prav tam.

⁷¹ Pravilnik o odvzemu, Priloga 2.

⁷² Prav tam.

pravna ureditev odstrela ni omogočala učinkovitih pravnih sredstev varstva volka kot zaščitene vrste, kar je v nasprotju z 9. členom Aarhuske konvencije⁷³, saj očitno pred ustavnim sodiščem, ki je edino pristojno presoja splošni pravni akt, varstva doslej ni bilo možno zagotoviti. Glede na to, da je ureditev po tem členu v nasprotju s Habitatno direktivo, bi bilo **7.a člen Uredbe najboljše črtati**.

Prav tako bi bilo bolj primerno izjemo za odvzem volka po šesti alineji prvega odstavka 7. člena Uredbe navajati enako, kot jo navaja točka (e) prvega odstavka 16. člena Habitatne direktive, torej brez razloga uravnavanja populacije z okoljem. V kolikor se ta razlog vseeno uporablja, je nujno potrebno zadostiti še vsem ostalim pogojem iz omenjene točke (**poleg ugodnega stanja vrste in neobstoja drugih zadovoljivih možnosti, je potrebno izkazati tudi selektivnost in omejenost ter izpolnjevanje strogo nadzorovanih pogojev**).

Nujno je treba zagotoviti redno izvajanje monitoringa ter upoštevati ugodno stanje vrste na ravni države, saj drugačna razlaga daje podlago za možnost neomejenega odvzema volkov v Sloveniji. **Ko so izpolnjene vse zahtevane predpostavke za dopustnost odstrela po Habitatni direktivi, pa je potrebno pri slednjem všteti vse izgube v prej določeno lovno kvoto**. Poleg tega velja spremljati prakso drugih držav, saj je iz nje razvidno, da Slovenija močno izstopa pri lovni kvoti, kar kaže na popolno nesorazmernost in neutemeljenost tovrstnega varovanja zaščitene vrste.

ŠKODA

Do škode, ki jo povzroča volk, pogosto prihaja zaradi posegov človeka, ki porušijo volčji trop, kar posledično močno okrni lovno sposobnost preživelih volkov. Volk je namreč kot posameznik precej slab lovec in v boju za preživetje se naenkrat preusmeri od naravnega plena – divjadi (predvsem bolne in mlade), ki zahteva organiziran akt lova, k zelo lahko dostopnemu – tj., predvsem slabo zaščiteni drobnici.⁷⁴

Ta študija se osredotoča na škodo, ki jo volk povzroča na drobnici in s tem rejcem drobnice kot lastnikom premoženja. Čeprav škoda ne nastaja izključno na drobnici, je ta najštevilčnejša.⁷⁵

Ob preučevanju pravnih virov in dejanske prakse je moč ugotoviti, da obstajajo v sedanjih ureditvi **štiri ključne pomanjkljivosti**, ki omogočajo zlorabe sistema in predvsem zlorabe živali – neutemeljen, neetičen odvzem njihovega življenja. Te pomanjkljivosti lahko razdelimo na naslednje vsebinske sklope:

- **povzročena škoda kot razlog odstrela volkov,**
- **dolžna skrbnost ravnanja lastnikov premoženja,**
- **nastanek škodnega dogodka in**
- **postopek določanja odškodnine.**

⁷³ Zakon o ratifikaciji Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (Ur. l. RS št. 17/2004).

⁷⁴ Černe et. al.: Škode od volkov v Sloveniji, 2010, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/2010-cerne-et-al.-analiza-skod-po-volkovih.pdf> (13.7.2015).

⁷⁵ Prav tam.

1. POVZROČENA ŠKODA KOT RAZLOG Odstrela

Poglavitni vzroki, ki botrujejo ubijanju volkov z argumentom, da ti povzročajo škodo, so tradicionalno zmotno, zakoreninjeno prepričanje ljudi o volku kot nevarni živali, ki predvsem povzroča škodo in na drugi strani nezainteresiranost države za njegovo zaščito.

Številne raziskave⁷⁶ so analizirale trend škodnih dogodkov s trendom naraščanja števila volkov in vse so si enotne – odstrel volkov ne zmanjšuje škod! Volk se z naravnega plena preusmeri na rejne živali (kar 70% teh je drobnica), ko se poruši socialna struktura tropa in zato pri lovu na naravni plen ni več tako učinkovit.

Dokazano je, da odstrel povzroča celo nasproten učinek: število škodnih primerov na drobnici se poveča. Razloga za to sta vsaj dva in sicer: okrnjena lovna sposobnost volkov, ki nastane zaradi izgube člana tropa in zato preusmeritev na **lažji plen** (drobnico) in v primeru odstrela dominantnega osebka celo razpad tropa in umik iz teritorija, ki ga zasedejo mlajši volkovi (v iskanju svojega teritorija), ki so pri lovu še neizkušeni in se prav tako zato lotijo lažjega plena.

V Sloveniji je (pre)večkrat prišlo do odstrela volkov iz neutemeljenega razloga "povzročanja negativnih učinkov v okolju". Dejstvo je, da so lovcem volkovi tekmeči pri plenjenju divjadi, rejcem pa povzročajo škodo na premoženju.

Pri tem pa je ključno, da je drobnica za volka lahko dosegljiva samo, če **ni primerno zavarovana**. V kolikor namreč rejec resnično ravna kot **dober gospodar**, je možnost nastanka škode minimalna, saj so volkovi po naravi boječi (do ljudi, psov, elektrike itd.) in hitro učljivi (ko člana tropa stresa elektrika, se drugi volkovi iz izkušnje naučijo, da je nevarna in se ji izogibajo).

Edina možnost, da bi bilo zmanjševanje števila volkov premo sorazmerno številu škod, je odstrel vseh volkov. Ukrep je nezakonit iz zgoraj nešteti razlogov, tako pravnih kot etičnih in na srečo strogo prepovedan.

Omeniti velja stališče raziskovalne skupine Slowolf do odstrela volkov: "Pri vplivu na odnos javnosti se je pomembno zavedati tudi, da se z odrejanjem vedno večjega odstrela volkov z namenom preprečevanje škod na živini lahko javnosti in interesnim skupinam podaja napačno sporočilo, da lahko z zmernim odstrelom učinkovito zmanjšamo škodo zaradi napadov volkov na živino. Vse dosedanje raziskave in izkušnje tako iz Slovenije kot iz tujine namreč zelo očitno kažejo, da to ne drži. Zato je nujno, da se pri ukrepih za zmanjševanje škod na drobnici in tudi za namene izboljševanja odnosa javnosti do volkov osredotoči predvsem na druge ukrepe, ki te škode bolj učinkovito preprečujejo."⁷⁷

---

⁷⁶ Npr.: Krofel, Černe, Jerina: Analiza učinkovitosti odstrela volkov za zmanjševanje škod na domačih živalih, 2011, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/2011-krofel-et-al.-analiza-odstrela-volkov-in-skod-slowolf-porocilo.pdf> (17.4.2015).

⁷⁷ Stališče projektne skupine Slowolf glede odstrela volkov v Sloveniji, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/odstrel-volkov-stalisce-slowolf.pdf> (1.3.2015).

Prav skupini Slowolf gre velik del zaslug za spreminjanje napačnih predstav javnosti, saj z ozaveščanjem ljudi širijo znanje in s tem zmanjšujejo sovraštvo do volkov, prav tako pa je opaziti, da se je spremenil tudi način medijskega poročanja. Če smo bili v preteklosti vajeni senzacionalističnih zgodb iz kraja škodnega dogodka, kjer so nas pretresali prizori poklanih živali in njihovih prizadetih lastnikov, se očitno tudi ozaveščenost in nepristranskost novinarjev povečuje.⁷⁸ K primerom pristopajo s potrebno kritično distanco in vsaj večinoma predstavijo tudi drugo plat zgodbe.

Širjenje pravih informacij je pomembno že v zgodnji mladosti, v izogib predsodkom, ki jih dobijo otroci iz pravljic in filmov, kjer je brez izjem volk prikazan kot hudoben in nevaren.

"Strah pred napadi volkov med ljudmi ni redek pojav, vendar osnova zanj niso dejanski dogodki. Strah je v veliki meri posledica pravljic, nepotrjenih anekdot in ameriških grozljivk", pravi strokovnjak za volkove, dr. **Miha Krofel** z ljubljanske Biotehniške fakultete in poudari, da: "v Sloveniji ni niti enega potrjenega primera, da bi volk ubil ali poškodoval človeka. In to kljub temu, da je vsako leto zabeleženih veliko srečanj med ljudmi in volkovi in da na nekaterih območjih volkovi redno zahajajo v bližino vasi."⁷⁹

1.1. TEMELJNI PRAVNI AKTI NA PODROČJU ŠKOD

Pravilno ravnanje vseh udeleženi v postopku (rejcev, pooblaščenecv za ocenjevanje škode, Agencije RS za okolje, Ministrstva za okolje in prostor itn.) povezanem s škodo, domnevno povzročeno s strani zaščitene živalske vrste, mora biti skladno z veljavnim pravnim redom, ki je predstavljen v nadaljevanju.

1.1.1. ZAKON O OHRANJANJU NARAVE

Drugi odstavek 93. člena ZON določa, da oškodovanec uveljavlja odškodninski zahtevek na način in po postopku s smiselno uporabo določb **Zakona o divjadi in lovstvu**⁸⁰ (v nadaljevanju ZDLov-1). Ker je ZON v nekaterih delih pomanjkljiv, je v nadaljevanju, v obliki komentarjev k posameznim spornim členom, opozorjeno na napačno ali nezadostno zakonsko ureditev.

91. člen (odgovornost države) določa:

»Država ne odgovarja za škodo, ki jo povzročijo rastline ali živali, razen v primerih, določenih z zakonom.«

Komentar: V Obligacijskem zakoniku⁸¹ je kot redna oblika odgovornosti določena **subjektivna odgovornost** pri čemer morajo biti izpolnjeni naslednji elementi: protipravnost,

⁷⁸ Npr.: Članek v Dnevniku: "Rejci drobnice iz Loške doline že dober mesec tarnajo o napadih volkov na svoje živali in se sprašujejo, kdaj bo država ukrepala. Bali naj bi se tudi za lastna življenja, saj menda volkovi vsako noč tacajo po njihovih dvoriščih. V senzacionalističnem prispevku ene od komercialnih televizij pa se je celo tamkajšnji lovec Boštjan Kočever spraševal, ali bo pristojno ministrstvo ukrepalo šele, ko bo volk pomalical prvega človeka. Zanimivo je, da se pravljica o Rdeči kapici obuja ravno v času, ko se na pristojnem ministrstvu sprejemajo kvote za odstrel zavarovanih velikih zveri v novi lovni sezoni.", URL: <https://novi.dnevnik.si/1042608330/lokalno/osrednja-slovenija/volkovi-napadajo-ljudi-le-v-ameriskih-grozljivkah> (1.12.2014).

⁷⁹ URL: <http://www.reporter.si/miha-krofel-med-velikimi-sesalci-je-volk-%C4%8Dloveku-najmanj-nevaren/20692> (13.7.2015).

⁸⁰ Zakon o divjadi in lovstvu (Ur. l. RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON-C).

⁸¹ Obligacijski zakonik (Ur. l. RS, št.83/2001).

vzročna zveza med protipravnim ravnanjem in nastalo škodo, škoda in krivda. Odgovarja torej tisti, ki mu lahko očitamo, da ni ravnal tako kot bi moral in mogel.

Posebna oblika odgovornosti je **objektivna odgovornost**, ki jo določata elementa vzročnosti in škode. Po njej odgovarja neodvisno od svoje krivde tisti, ki opravlja posebej nevarno dejavnost ali upravlja s posebej nevarno stvarjo, kjer tudi največja skrbnost ne odpravi nevarnosti škode. Država odgovarja za škodo, ki jo povzročijo nevarne živali med katere se prišteva tudi volk. Vendar volk nikakor ne more biti kvalificiran kot nevarna žival iz že zgoraj opisanih razlogov. Objektivna odgovornost **države** je lahko torej vzpostavljena takrat, ko sicer lastnik premoženja ravna kot dober gospodar in na primeren način zaščiti svoje premoženje, a do škodnega dogodka vseeno pride. Kot ugotovljamo se izpolnjenost naštetih predpostavk v praksi pogosto ne preverja, odškodnine pa tako podeljujejo pavšalno.

Prvi odstavek 92. člena (škoda, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst) določa:

»(1) Fizična ali pravna oseba, ki ji živali zavarovanih vrst iz 81. člena tega zakona lahko povzročijo škodo na premoženju (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), mora na primeren način kot dober gospodar in na svoje stroške narediti vse potrebno, da obvaruje svoje premoženje pred nastankom škode.«

Komentar: V tem členu so pomembni trije elementi in sicer: možnost povzročitve škode na premoženju, skrbnost dobrega gospodarja in varovanje svojega premoženja na svoje stroške.

Kot določa Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju⁸² (v nadaljevanju Pravilnik o škodi), je nastanek škode objektivno pričakovan, če je znano, da je v neposredni okolici premoženja, ki je enaka življenjskemu prostoru zavarovane živali, v obdobju zadnjih treh let že najmanj dvakrat prišlo do nastopa škodnega dogodka, kar pomeni, da se lahko nastanek škodnega dogodka ponovi. Če bi bilo ravnanje rejcev skladno z zakonom oziroma v pravilniku opredeljenem merilu skrbnosti, bi posamezen rejec, na območju, kjer obstaja objektivna možnost nastanka škode, ob enaki stopnji varstva drobnice, če izvezamo izredne dogodke, vložil v povprečju le en odškodninski zahtevek. Ko bi do nastanka škode na njegovem premoženju torej že prišlo, bi moral pričakovati morebitno ponovitev in ravnati z višjo stopnjo skrbnosti, da do nje ne pride ponovno. Praksa kaže, da temu ni tako, saj je večina odškodninskih zahtevkov vložena s strani enih in istih rejcev.

Zakon, kot rečeno, vzpostavlja dolžno skrbnost fizičnih ali pravnih oseb, ki jim živali zavarovanih vrst lahko povzročijo škodo na premoženju in sicer **skrbnost dobrega gospodarja**. Gre za pravni standard, ki se vsebinsko napolni v konkretni situaciji - odločanja o višini odškodnin za škodo na drobnici, ki jo povzroči volk, in sicer s strani organa, pristojnega za odločanje – Ministrstvo za okolje in prostor (ARSO) oziroma od njega pooblaščenca oseba ZGS. Ravnanje s skrbnostjo dobrega gospodarja bi se tako na primer razlikovalo na območjih, kjer je prisotna populacija volka, kjer prihaja do večjega števila škodnih primerov ipd., od ravnanja na območjih, kjer volk praviloma ni prisoten ali škode niso pogoste.

Rejec, ki je že utrpel škodo, povzročeno od volkov ali pa obstaja objektivna možnost, da bo do te prišlo, mora skladno s pričakovano nevarnostjo svoje premoženje ustrezno zaščiti.

---

⁸² Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (Ur. l. RS, št. 74/05).

Pravilnik o škodi sicer določa katere vrste varovanja premoženja so primerne za preprečitev škode od volkov, a pomanjkljivo. Pri nekaterih vrstah ukrepov je tako mogoče *de iure* zadostiti določbam pravilnika, *de facto* pa ukrep ni učinkovit (npr. postavitve električne ograje brez vključenega električnega toka).

Rejec je dolžan premoženje zaščititi na lastne stroške. Skladno s svobodno gospodarsko pobudo, se lahko posameznik prostovoljno odloči s katero gospodarsko dejavnostjo se bo ukvarjal in pravilno je, da prevzame s tem povezano tveganje, tako kot je to običajno pri vseh drugih dejavnostih oziroma poklicih.

Drugi odstavek 92. člena določa:

»(2) Če nastanka škode ni mogoče preprečiti na način iz prejšnjega odstavka, lahko oškodovanec od ministrstva zahteva izvedbo ustreznih ukrepov za preprečitev nadaljnje škode. Oškodovanec in ministrstvo se sporazumeta o vrstah ukrepov in o načinu zagotovitve sredstev za izvedbo ukrepov.«

Komentar: V kolikor so za odvrnitev škode potrebni **posebni zaščitni ukrepi**, sicer težko izvedljivi s strani fizične ali pravne osebe, katere premoženje je ogroženo, ali pa ta nima zadostnih finančnih sredstev za vzpostavitev le-teh, je mogoč sporazum z ministrstvom. V Akcijskem načrtu za trajnostno upravljanje populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji za obdobje 2013-2017⁸³ (v nadaljevanju Akcijski načrt) je med posebnimi cilji navedeno boljše varovanje in namensko sofinanciranje zaščitnih ukrepov na območjih pojavljanja volka ter dodatna zaščitna sredstva za izvajanje ukrepov za preprečevanje napadov volkov. Cilji so dobri, a je njihova izvedba vprašljiva. Akcijski načrt namreč ne opiše na kakšen način se bo lotil njihovega zasledovanja.

Obravnavani odstavek tudi vsebinsko napolni standard dobrega gospodarja iz prvega odstavka istega člena, saj bo rejec ali vzpostavil primerno varovanje premoženja ali pa se obrnil na ministrstvo in se sporazumel o načinu zagotovitve sredstev za primerno varovanje. V kolikor ne naredi ne enega ne drugega, ni ravnal z dolžno skrbnostjo in ne more biti upravičen do odškodnine s strani države. Ukrep države je sicer zelo smiseln, saj bi tako država z enkratnim stroškom pomoči učinkovito preprečila nastajanje nadaljnje škode in s tem povezanih odškodnin.

Tretji odstavek 92. člena določa:

»(3) Ukrepi iz prejšnjega odstavka so odvrčanje, postavljanje ograd, ulov posameznih osebkov in redčenje populacij zavarovanih živalskih vrst.«

Komentar: Kot že pojasnjeno zgoraj, volk živi v tropu, ki je najučinkovitejša celica, tako za življenje kot preživetje volkov, ki ga sestavljajo. Ko je trop celovit, lovi organizirano svoj naravni plen, ki ni drobnica. Z ukrepom ulova ali redčenja pride do okrnitve tropa s čimer se poruši njegova struktura, kar pripelje do zmanjšanja lovne sposobnosti in povečanja škode na drobnici, ki je za volka lahko dosegljiv plen. Predlagamo, da se omenjena ukrepa uporabljata pod strogo nadzorovanimi pogoji in le izjemoma, ko noben drug ukrep ne bi bil učinkovit (kot npr. odlov in premestitev na drugo območje, preselitev reje drobnice itn.)

---

⁸³ Akcijski načrt za upravljanje populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji za obdobje 2013-2017, URL: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/akcijski_nacrt_upravljaj_nja_volk_2013_2017.pdf, (1.2.2015).

Prvi odstavek 93. člena (odškodnina zaradi škode povzročene po živalih zavarovanih vrst) določa:

»(1) Oškodovanec je upravičen do povrnitve odškodnine v višini dejanske škode, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst iz 81. člena tega zakona, če so izpolnjeni pogoji iz prvega in drugega odstavka prejšnjega člena.«

Komentar: Rejec ima pravico do uveljavljanja odškodnine, če je predhodno ravnal kot dober gospodar in na svoje stroške naredil vse potrebno za odvrnitev mogoče škode ali pa to v določenih primerih zahteval od ministrstva. Če je ravnal kot opisano, bi moralo do odškodninskih zahtevkov priti le v redkih in izrednih primerih, kot na primer pri povzročitvi škode od steklega volka, kar je v praksi skoraj nemogoče, saj se redno izvajajo preventivna cepljenja živali.

Obseg odškodnine mora biti po višini ustrezen **dejanski škodi**. Ta določba se v praksi krši, saj so odškodnine bistveno višje od dejanske škode, ki bi morala biti v primeru pogina drobnice aktualna tržna vrednost te drobnice in morebitni izpad dohodka. V praksi pa se odškodnine odmerjajo **pavšalno**. Če je ta pavšal določen s pravilnikom je nezakonit (brez zakonske podlage) in hkrati tudi neustaven⁸⁴. Po postopku opisanem v ZDLov-1 se na primer odmerja tudi nepremoženjska škoda (npr. travme rejca zaradi pogina živali, šok ostale drobnice itn.). Višje sodišče v Ljubljani je v eni izmed svojih sodb zapisalo: »...za uveljavljanje nepremoženjske škode od tožene stranke pa je potrebno uporabiti splošna pravila obligacijskega prava. Presoja sodišča prve stopnje, da se za nepremoženjsko škodo postopek po 58. členu ZDLov-1 ne more uporabiti, je tako pravilna.«⁸⁵ Nadalje je sporno, ker se pri določanju odškodnine ne preverja izpolnjenosti pogojev za uveljavljanje odškodnine iz prvega in drugega odstavka 92.čl. ZON.⁸⁶ Tako je do odškodnine v praksi upravičen lahko nekdo, ki ne izpolnjuje zakonsko določenih pogojev.

Drugi odstavek 93. člena določa:

»(2) Oškodovanec uveljavlja odškodninski zahtevek za škodo, povzročeno po živalih zavarovanih vrst na način in po postopku s **smiselno uporabo določb predpisov o divjadi in lovstvu, ki urejajo uveljavljanje škode od države**.«

Komentar: Sporno je, da se za zaščitene živalske vrste uporabljajo predpisi o divjadi in lovstvu. Višje sodišče v Ljubljani pravi: »Tudi iz naslova določbe 54. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Ur. l. RS, št. 16/2004 in nadaljnji; ZDLov-1), ki se glasi: »odgovornost za škodo od divjadi in zavarovanih vrst prostoživečih sesalcev in ptic« je jasno razvidno, da sam ZDLov-1 ločuje med divjadjo in zavarovanimi živalskimi vrstami. Smisel ZDLov-1 ni določanje pravnega režima za zavarovane vrste, saj je le-ta predmet drugega zakona, namreč Zakona o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 56/1999 in nadaljnji, ZON)...«⁸⁷.

Tretji odstavek 93. člena določa:

»(3) Naloge pooblaščenca ministrstva v primerih iz prejšnjega odstavka izvaja Zavod za gozdove Slovenije.«

Komentar: Več o spornosti te določbe v poglavju »Postopek ugotavljanja škode in določanja odškodnine«, na tem mestu pa v razmislek dejstvo, da kraj škodnega dogodka obiše

⁸⁴ Ustava Republike Slovenije (Ur. l., št. 33/1991), 153.člen.

⁸⁵ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, z dne 11.7.2012, Cp 398/2012.

⁸⁶ Obrazec sporazuma o določitvi višine odškodnine, glej Priloga xx.

⁸⁷ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, z dne 11.7.2012, Cp 398/2012.

pooblaščen oseba iz te območne izpostave ZGS. Ker se območja reje drobnice nahajajo v ruralnih predelih Slovenije, kjer je stopnja poznanstva velika, je dvom v nepristranskost in neodvisnost pooblaščen osebe upravičen.

1.1.2. PRIMERJAVA PRAVILNIKA O PRIMERNIH NAČINIH VAROVANJA PREMOŽENJA IN VRSTAH UKREPOV ZA PREPREČITEV NADALJNJE ŠKODE NA PREMOŽENJU S PREDLOGOM IZ LETA 2011

Pravilnik o škodi se nanaša na škodo, ki bi jo lahko povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst. Trenutno veljavni Pravilnik o škodi je bil sprejet leta 2005, na podlagi četrtega odstavka 92. člena ZON in je od takrat ostal nespremenjen. Leta 2011 je bil na Ministrstvu za okolje in prostor pripravljen kvaliteten predlog novega Pravilnika o škodi⁸⁸, ki je temeljito uredil pravne praznine, ki omogočajo številne zlorabe odškodninskega sistema za škode od zavarovanih vrst, med katere spada tudi volk. Predlog Pravilnika o škodi je bil pospremljen z obrazložitvijo:

»...največji problem so škode na območju pojavljanja velikih zveri, kjer poteka tudi reja drobnice, ki v mnogih primerih ni primerno zaščitena pred napadi in je posledično eden glavnih virov konfliktov med ljudmi in velikimi zvermi. Obstoječi odškodninski sistem ne spodbuja dobrega varovanja domačih živali in kot tak zato ne predstavlja dolgoročne rešitve za reševanje konfliktov. Z novim pravilnikom bodo natančnejše predpisani primerni načini varovanja ter ukrepi za preprečitev nadaljnje škode na premoženju.

Naslednji problem, ki ga rešuje nov pravilnik, je neustrezen nadzor nad uporabo in vzdrževanjem primernih načinov varovanja in varovalnih ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju. Analiza je pokazala, da zaradi neustreznega (pomanjkanja) nadzora prihaja do zlorab (neustrezna uporaba zaščitne opreme) in zaradi tega do nesmotrne porabe davkoplačevalskega denarja za plačevanje odškodnin. Z dopolnitvijo pravilnika bo, seveda ob zahtevani zakonski podlagi, uveden tudi ustrezen nadzor, s čimer se bo zmanjšala možnost zlorab na najmanjšo možno mero.«

Predlog Pravilnika o škodi ni dobil podpore Službe Vlade RS za zakonodajo, ki se je sklicevala na del Pravilnika o škodi, ki ureja pogoje in postopek uveljavljanja odškodninskih zahtevkov, pri čemer nima niti izrecnega niti vsebinskega pooblastila v zakonu. 92. člen ZON namreč določa, da oškodovanec uveljavlja odškodninski zahtevek za škodo na način in po postopku s smiselno uporabo določb predpisov o divjadi in lovstvu. Služba Vlade RS za zakonodajo je tako menila, da bi bila potrebna predhodna sprememba določb 92. člena ZON in šele nato morebitna sprememba Pravilnika o škodi. Akcijski načrt za trajnostno upravljanje populacije volka, med nujnimi ukrepi v letu 2015 predvideva tako tudi spremembo ZON, kot tudi spremembo Pravilnika o škodi. Ministrstvo za okolje in prostor trdi, da bo prvi korak predlog sprememb ZON, s čimer bo vzpostavljena pravna podlaga za nadaljnje spremembe Pravilnika o škodi. Vendar pregled Programa dela vlade za leto 2015 te namere ne potrjuje, saj v normativni program navedena pravna akta nista vključena.⁸⁹

Primerjava predlaganega in trenutno veljavnega Pravilnika o škodi (glej Prilogo 2) kaže, da je predlog novega Pravilnika o škodi dober, saj:

⁸⁸ Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (Št. 0071-88/2011, EVA 2011-2511-0062).

⁸⁹ Program dela vlade za leto 2015 dostopen na http://www.vlada.si/delo_vlade/program_dela_vlade/ (29.4.2015).

- **natančno opisuje, kaj pomeni dolžnost lastnika premoženja ravnati s skrbnostjo dobrega gospodarja** in tako ne omogoča razlag, ki se pogosto uporabljajo za izogib odgovornosti za prispevek k nastanku škode,
- **določa podrobnejše načine ugotavljanja obsega škode in njenega povzročitelja** ter
- **dosega dobro ravnovesje med dolžnostjo države in dolžnostjo rejcev**, saj so prostoživeče živali last Republike Slovenije, premoženje na katerem nastane škoda pa last posameznika, v tem primeru rejca. Oba imata določene obveznosti, da naredita vse, kar je v njihni moči, da do škodnega dogodka ne pride. Ukrep, ki konkretno vzpostavlja ravnovesje med obveznostmi na eni in drugi strani je postavitve zaščitnih ukrepov na račun države, če lastnik premoženja nima zadostnih finančnih sredstev. S tem odpade možnost izgovora, da ta premoženja ni imel zaščitnega, ker nima dovolj denarja in naj bo vseeno upravičen do odškodnine. Na drugi strani je ukrep pospremljen tudi z dolžnostjo prejemnika zaščitnih sredstev, da ravna skladno s pogodbo, s katero se taka sredstva prepustijo v uporabo in upošteva navodila v njej.

1.1.3. PRAVILNIK O EVIDENCI OŠKODOVANČEV, IZVEDENIH ZAŠČIT IN UKREPOV TER SKLENJENIH SPORAZUMOV O ODŠKODNINAH

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave – ZON-C je bil dopolnjen z novim 93.a členom, ki določa, da pristojno ministrstvo zaradi reševanja zahtevkov in izvajanja drugih pristojnosti glede odškodnin za zavarovane živalske vrste upravlja evidenco o oškodovancih, izvedenih zaščitah in ukrepih ter sklenjenih sporazumih o odškodninah.

Februarja 2015 je bil oblikovan osnutek⁹⁰ zadevnega Pravilnika o evidenci oškodovancev, izvedenih zaščit in ukrepov ter sklenjenih sporazumov o odškodninah⁹¹ (v nadaljevanju Pravilnik o evidenci), ki trenutno še čaka na sprejem. Menimo, da bi Pravilnik o evidenci prinesel številne pozitivne spremembe pri pregledu uveljavljanja odškodnin, saj vzpostavlja evidenco, v kateri bodo posamezni odškodninski upravičenci navedeni z imenom in priimkom. Vodenje takšne evidence do sedaj ni bilo mogoče, zato je bilo tudi odkrivanje morebitnih izkoriščanj oziroma zlorab odškodninskega sistema, s strani nekaterih rejcev, težje.

Tudi ARSO, ki obravnava odškodninske zahtevke, bo evidenca olajšala delo, predvsem pa omogočala hiter in preprost pregled koriščenja pravice do odškodnine s strani posameznika. Ko bo to mogoče, bodo namreč v primeru, da je rejec v preteklosti že uveljavil npr. 3 odškodninske zahtevke, lahko to sporočili inšpekcijski službi, ki bo na terenu preverila vzrok velikega števila pojavljanja škod.

Evidenca zajema: ime in priimek oškodovanca; naslov; davčno številko; ime in priimek pooblaščenca; podatke o škodnem dogodku, povzročitelju in vrsti premoženja, na katerem je nastala škoda; podatke o ocenjeni višini škode; podatke o zahtevani in priznani odškodnini in podatke o vrstah izvedene zaščite in ukrepov. Podatki se upravljajo in obdelujejo v elektronski obliki. Evidenca se uporablja za reševanje odškodninskih zahtevkov, statistične namene ter za sprejemanje in izvajanje ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na

⁹⁰ Osnutek pravilnika je bil v javni obravnavi do 16.2.2015 – objava URL:

http://www.mop.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article//5835/ (29.4.2015).

⁹¹ URL:

http://www.mop.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1328/5835/305da8dbf9b6e2ed4442923e1ec382af/ (1.3.2015).

premoženju in drugih s tem povezanih dejavnosti ministrstva. Evidenco vodi in upravlja ARSO.

1.1.4. DRUGI DOKUMENTI

ARSO je izdala Navodilo za ravnanja v zadevah uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst,⁹² ki naj ga pri izpolnjevanju zapisnika o ogledu kraja škodnega dogodka in sklepanju sporazuma o odškodnini upošteva pooblaščen oseba, tj. predstavnik območnega ZGS.

Prav tako so vnaprej pripravljene: obrazec zapisnika o ogledu (Priloga 3), obrazec sporazuma o določitvi odškodnine (Priloga 4) in navodila za izpolnjevanje obeh.

Kljub temu, da ARSO podaja razmeroma jasna navodila kako voditi konkreten postopek, ugotavljajo, da v praksi še vedno prihaja do težav, saj pooblaščenki velikokrat niso ustrezno seznanjeni z dokumentacijo, ki naj bi jo upoštevali.

Pregled zapisnikov o škodnih dogodkih na ARSO pokaže, da so ti velikokrat izpolnjeni skopo in vsebujejo informacije na podlagi katerih je težko ugotoviti ali je lastnik premoženja na katerem je nastala škoda, res upravičen do odškodnine. Več o tem v poglavju »Nastanek škodnega dogodka« in »Postopek določanja odškodnine«. **Že na tem mestu pa je treba poudariti, da se odškodnina oškodovancu v večini primerov izplača na podlagi zapisnika o ogledu, ki je hkrati tudi sporazum o poravnavi, ki ga rejec in pooblaščenec območne ZGS skleneta na kraju samem in »cenika« za drobnico.**

2. DOLŽNA SKRBNOST RAVNANJA LASTNIKOV PREMOŽENJA

Dolžna skrbnost pomeni ravnanje, ki ga lahko od osebe, odvisno od njenih značilnosti (znanje, poklic, poseben položaj ipd.) pričakujemo v določenih situacijah. Gre za standard, katerega izpolnjenost presojava v **konkretnem primeru**, ob upoštevanju ostalih relevantnih okoliščin. Institut je uporaben, ker je taksativno naštevanje vseh pravih ravnanj na različnih pravnih področjih pravzaprav nemogoče in nesmiselno.

Dolžno skrbnost uveljavlja prvi odstavek 92. člena ZON, ko pravi: »Fizična ali pravna oseba, ki ji živali zavarovanih vrst iz 81. člena tega zakona lahko povzročijo škodo na premoženju (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), mora **na primeren način kot dober gospodar** in na svoje stroške **narediti vse potrebno, da obvaruje svoje premoženje pred nastankom škode.**« Nadalje ga uveljavlja Pravilnik o škodi: **dober gospodar je tako tisti, ki svoje premoženje zaščiti na primeren način, glede na objektivno možnost nastanka škode na njem ter ravna v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave, kmetijstva, gozdov, divjadi in lovstva, zaščite živali ter obligacijskih razmerij.** Pravilnik o škodi našteva primeroma nekaj načinov, kako naj ravna imetnik črede, da ravna kot dober gospodar.

Kot rečeno se standard dobrega gospodarja napolni in razumno presoja v konkretni situaciji. Kljub temu, da je izčrpno naštevanje nemogoče, je potrebno poiskati ravnovesje med poljem

---

⁹² URL:

http://www.arso.gov.si/narava/%C5%BEivali/od%C5%A1kodnine/NavodiloSpremembe_kon%C4%8Dna.pdf (1.3.2015).

proste presoje, ki je pomembno, da je določen standard tudi dejansko uporabljiv in na drugi strani zadostno določnostjo, ki onemogoča, da je to polje preširoko in odvisno od razlage vsakega posameznika. Predpisi so namreč prisilne narave in pomembno je, da se jih ljudje držijo, če naj pravo doseže svoj namen.

Ravnanje dobrega gospodarja, v konkretnem primeru rejcev drobnice, skladno s Pravilnikom o škodi pomeni, da ti svoje premoženje zaščitijo na primeren način. Ta pa je primeren takrat, ko dejansko zmanjša možnost nastanka škodnega dogodka. To lahko celo pomeni, da se primeren način varovanja drobnice med rejci razlikuje (npr. če nekdo že leta s psom pastirjem uspešno preprečuje napad volkov na drobnico je ta način v njegovem primeru primeren, medtem ko pri drugem morda ne bo – to je lahko odvisno od navad volkov, katerih habitat se pokriva z življenjskih prostorom rejcev, naučenostjo psa itn.).

Izpolnjenost standarda ravnanja kot dober gospodar v primeru škod, ki jih (domnevno) povzročijo volkovi, presoja pooblaščenec ZGS, ki si ogleda kraj nastanka škode. Na tem mestu se je potrebno zavedati, da bo lahko pooblaščenec menil, da je rejec ravnal kot dober gospodar, ker je imel čredo ograjeno z 2-žičnato ograjo, drugi pa bo menil, da je npr. to doseženo šele, ko bo poleg 5-žičnate ograje prisoten tudi pes.

Presoja izpolnjenosti ravnanja s skrbnostjo dobrega gospodarja pa je lahko problematična še z enega vidika. Rejec je dolžan predhodno, torej pred nastankom škodnega dogodka, ravnati dovolj skrbno, seveda z namenom, da se nastanek škode prepreči. Pooblaščenec pa je o primeru logično obveščen šele, ko škoda že nastane. Ocenjevanje morebitnega predhodnega zaščitnega ravnanja je tako zelo težko, saj se ocenjuje šele naknadno, po nastanku škode. Rejec npr. v električni ograji nima napeljane ali vklopljene elektrike in zato tudi pride do pokola drobnice, a preden škodni dogodek prijavi pooblaščenec, jo lahko napelje ali vklopi. Ko pooblaščenec preveri ali je bilo premoženje primerno zaščiteno tako lahko sklepa da je bilo, v resnici pa to ne drži.

Rešitev za preprečevanje zlorab bi bil reden, preventiven nadzor nad rejci. Izvajal bi se lahko nad naključno izbranimi rejci ali pa nad "odškodninskimi rekorderji".

3. NASTANEK ŠKODNEGA DOGODKA

Škode na drobnici nastajajo večinoma v spomladanskih, poletnih in jesenskih mesecih z viškom v juliju, avgustu, septembru in oktobru. Glavni razlog za to, je preselitev drobnice na pašnike in tako večja izpostavljenost potencialnim napadom. Z analizo številčnosti škodnih dogodkov po letih, lahko ugotovimo, da ti naraščajo, z izjemo let 2003, 2004 in 2005. Naraščajoče trende ne moremo pripisati krivdi volkov, katerih velikost populacije ima ravno obraten trend – iz leta v leto se manjša. Vzrok za naraščanje škodnih dogodkov gre pripisati **naraščanju ovčereje**, z izjemo let 2003, 2004, 2005, ko se je ta za nekaj časa umaknila iz nekaterih bolj ogroženih področij Slovenije.

Zanimivo je primerjati statistiko z mnenjem javnosti, predvsem rejcev drobnice. Ti namreč trdijo, da imajo slab in ogrožen položaj ter da država ne naredi dovolj, da bi jih zaščitila pred napadi volkov, hkrati pa svojo dejavnost še širijo.

Ko nastane škodni dogodek in obstaja sum, da je bil njegov povzročitelj volk (ali druga zavarovana žival, za katero država izplačuje odškodnino), je oškodovanec dolžan to najkasneje v treh dneh pisno prijaviti pooblaščenцу območne enote ZGS⁹³. ZGS je od leta 1994 s strani države pooblaščen za ocenjevanje škod, ki jih povzročijo zavarovane živalske vrste.

Oškodovanec mora zavarovati kraj škodnega dogodka, kar pomeni, da mora v najvišji meri ohraniti dejansko stanje, kot je bilo ob nastanku škode. Ne sme prenašati kadavrov, brisati ali risati sledi napada, popravljati ograje, napeljati elektrike v prej izklopljeno žičnato ograjo itn.

Pooblaščenec je dolžan kraj nastanka škode obiskati v dveh dneh in narediti ogled. Pri ogledu so lahko prisotne tudi priče oz. udeleženci ogleda, vendar to ni nujno in niti ni praksa. Pooblaščenec z ogledom ugotavlja obstoj relevantnih dejstev in materialnih dokazov, ki so pomembni za ugotovitev odškodninske odgovornosti države.

Pooblaščenec ob ogledu napiše zapisnik,⁹⁴ na vnaprej pripravljenem obrazcu, pri čemer je dolžan ravnati skladno z navodilom za izpolnjevanje zapisnika, prav tako pa lahko z oškodovancem na podlagi ogleda škodnega dogodka takoj ali pa v osmih dneh sklene sporazum o višini odškodnine.⁹⁵ Ob ogledu pooblaščenec:

- ugotovi ali oceni datum nastanka škode,
- zapiše kraj nastanka škode,
- zapiše podatke o povzročeni škodi po vrstah premoženja,
- ugotovi povzročitelja, pri čemer navede natančen opis znakov, ki pričajo o njem,
- opiše varovanje premoženja pred nastankom škode (ograjevanje ali odvracanje),
- ugotovi ali je bil nastanek škode lahko objektivno pričakovan,
- zapiše morebitne svoje ali oškodovančeve pripombe in
- oškodovanca seznaniti s postopkom in višino odškodnine ter ga opozori na možnost pridobitve ločenega mnenja različnih strokovnjakov.

Težave v praksi predstavljata predvsem ugotovitev povzročitelja škode in ustreznosti varovanja premoženja pred nastankom škode.

Za namen lažje ugotovitve povzročitelja škode je ZGS v sodelovanju s partnerji izdal Priročnik o prepoznavanju znakov prisotnosti in plenjenja večjih zveri.⁹⁶ Strokovnjaki že v uvodu priročnika opozarjajo na dvoje:

»1. Pri ugotavljanju povzročitelja napada upoštevamo, da so v tem priročniku obravnavane zveri, razen risa, **lahko tudi mrhovinarji in so se na najdenem plenu prehranjevale kot mrhovinarji, ko je bil plen že mrtev. Zato je pomembno, da razlog smrti ugotavljamo ne glede na znake prisotnosti posamezne zveri na kadavru ali v njegovi okolici.** Za ugotavljanje vzrokov smrti potrebujemo temeljno znanje o patologiji, zato ga bomo v priročniku v grobem predstavili.

⁹³ Navodilo za ravnanje v zadevah uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst - Priloga 1, URL: http://www.arso.gov.si/narava/%C5%BEivali/od%C5%A1kodnine/NavodiloSpremembe_kon%C4%8Dna.pdf (13.7.2015).

⁹⁴ V Prilogi 3.

⁹⁵ V Prilogi 4.

⁹⁶ URL:

<http://www.volkovi.si/wpcontent/uploads/2014/10/cerne2011.slowolf.prirocnikprepoznavanjezveri.pdf> (1.2.2015).

2. Zavedati se je treba, da so v priročniku predstavljeni **tipični znaki prisotnosti in znaki napada na plen, ki so v praksi dejansko zelo različni** in se lahko razlikujejo od primera do primera. Zato pri ugotavljanju povzročitelja **nikoli ne smemo upoštevati zgolj enega znaka, temveč je treba povzročitelja določiti na podlagi ugotovljivih znakov napadalca na kadavru in v njegovi okolici.**«

Nadalje pravijo: »Pri določitvi povzročitelja so pomembni predvsem: **obnašanje zveri pri lovu, način usmrčitve, ravnanje s kadavrom in prehranjevanje z njim.** Na podlagi kombinacije naštetih dejavnikov lahko v večini primerov ugotovimo povzročitelja smrti. **Če nismo prepričani, kdo je povzročitelj, o tem ne ugibamo in v zapisnik o ugotovitvi dejstev škodnega primera zapišemo, da povzročitelja ni bilo mogoče prepoznati ali pa za določitev povzročitelja smrti poiščemo dodatno strokovno pomoč za to usposobljenih institucij** (npr. Veterinarsko fakulteto). Pri ugotavljanju vzroka smrti na samem kadavru moramo biti zelo pozorni na ločevanje med povzročiteljem smrti in znaki prehranjevanja na kadavru, ki so nastali šele pozneje, ko je bila žival že mrtva.

Pri ugotavljanju vzroka smrti se je zelo nezanesljivo zanašati na zgolj en znak prisotnosti zveri. Zato moramo vedno zbrati čim več dokazov, ki pričajo o povzročitelju smrti. Ločevanje sledi volkov in psov je precej zahtevno in nezanesljivo. Stopinja odraslega volka je podobna stopinji velikega psa, in sicer po velikosti pa tudi po obliki. **Pri nekaterih izurjenih psih je način ubijanja tako rekoč identičen volčjemu.** Zato je v nekaterih primerih za **ločevanje plena volkov od plena psov potrebna genetska analiza vzorca brisa sline iz okolice ugrizne rane.**«

Kljub naštetemu, pa se v praksi tovrstno postopanje velikokrat ne upošteva oziroma ne izvaja. Zapisniki na ARSO namreč kažejo, da je natančen opis znakov, ki pričajo o povzročitelju, v resnici zelo skop. Največkrat se tako pojavi navedba, da je povzročitelj volk, ker je na kadavru opazen očiten ugriz v vrat (ki ga lahko zada tudi pes). Psi mešanci z volkom ali druge izurjene pasme, kot rečeno, napadajo drobnico in za seboj puščajo znake zelo podobne volčjim.

Sistemska pomanjkljivost se pokaže, ko tak zapisnik prispe na ARSO. Ta sicer preveri zapisnik, predvsem ali je izpolnjen v celoti in pravilno. Ker to opravlja oseba, ki ni strokovnjak za živali, kot naj bi to bil pooblaščenec ZGS, se v navedbe v zapisniku ne pogloblja, razen kadar zapisnik na splošno povzroča utemeljen sum o dejanskem dogajanju.

4. POSTOPEK DOLOČANJA ODŠKODNINE

Določitev odškodnine je stvar **sporazuma**, sklenjenega med pooblaščenim osebo kot predstavnikom območnega ZGS in oškodovancem. Pooblaščenec in oškodovanec se lahko na podlagi ogleda škodnega dogodka takoj ali najkasneje v osmih dneh sporazumeta o višini odškodnine. Tako kot zapisnik, je tudi obrazec sporazuma že vnaprej pripravljen, vanj vpisujeta le podatke o konkretnem primeru. Pri izpolnjevanju je pooblaščenec dolžan ravnati skladno z Navodilom za sklepanje sporazuma. Kot usmeritev naj bi služila Lestvica za ocenjevanje škode, ki bi skladno z Navodili morala biti usklajena z aktualnimi odkupnimi cenami drobnice vsako leto, a ostaja od leta 2008 nespremenjena. V navodilih piše, da je **najvišja** odškodnina na glavo ovce določena z lestvico, oškodovanec in pooblaščenec pa naj bi se glede konkretne višine sporazumela sama. **V praksi se vse odškodnine določajo v najvišji višini lestvice.** V primeru poškodovanih živali se poleg cene iz lestvice upoštevajo

tudi stroški zdravljenja, a odškodnina ne sme biti višja kot za pokončano žival. Za ostalo materialno škodo, ki ni ocenjena na lestvici, se lahko sama sporazumeta do višine 450,00 EUR, če pa je ta znesek presežen, je potrebno odškodnino uveljavljati na podlagi dejanske škode.

Če pooblaščenec in oškodovanec ne dosežeta sporazuma, oškodovanec na ARSO pošlje Vlogo za izplačilo odškodnine zaradi škode, ki so jo povzročile zavarovane živali. O utemeljenosti vloge presodi ARSO, ob upoštevanju navedb v zapisniku.

Od leta 2005 vsak zapisnik in sklenjen sporazum pregleda ARSO (kot organ v sestavi Ministrstva za okolje) in odloči o njegovi utemeljenosti. ARSO ugotavlja:

- ali je bil škodni dogodek prijavljen pooblaščenim osebam (območni enoti ZGS) tako kot določa ZON,
- ali je zapisnik izpolnjen v celoti,
- ali jasno priča o škodi, ki je bila povzročena,
- ali je bilo premoženje zaščiteno,
- ali je bil nastanek škode objektivno pričakovano in
- ali je bil povzročitelj volk in po čem je bil prepoznan.

Če ARSO v zapisniku zazna navedbe, ki povzročajo dvom o utemeljenosti pravice do izplačila odškodnine, se poglobi tudi v posamezne okoliščine primera. Razlogi za neizplačilo škode so praviloma: neustrezna označitev drobnice, ne vodenje registra drobnice na gospodarstvu in neustrezno varovanje drobnice, ki ni skladno s Pravilnikom o škodi.

ARSO oškodovancu pošlje odločitev glede upravičenosti do odškodnine, ki jo sprejme na podlagi zapisnika in sporazuma ali vloge, v kolikor do sporazuma ni prišlo. Če se oškodovanec z odločitvijo ne strinja, lahko vloži tožbo v treh letih od nastanka škode.

Na podlagi seznanitve z nekaterimi zapisniki in sklenjenimi sporazumi, ki jih hrani ARSO, je možno ugotoviti:

- **Iz nekaterih zapisnikov je težko razvidno ali je povzročitelj res volk in ali je bilo premoženje primerno varovano.**

Pri presoji teh dveh okoliščin ARSO načeloma sledi presoji pooblaščenca, ki naj bi bil strokovnjak. Vendar tudi strokovnjaki, brez zadostnega patološkega znanja, velikokrat težko ugotovijo dejanskega napadalca. V takih primerih bi bilo nujno za pomoč zaprositi Veterinarsko fakulteto, ki bi na podlagi analize vzorcev (slina ali dlaka) ugotovila dejanskega povzročitelja. To bi ARSO odpravilo vse dvome o povzročiteljih in objektiviziralo sliko.

- **Pooblaščenec osebno poznata, kar vzbuja dvom v nepristranskost ali vsaj predstavlja okoliščino korupcijske izpostavljenosti. Dvom v dovolj strokovno obravnavo primerov se še poveča, če pooblaščenec niso ustrezno seznanjeni z zakoni, pravilniki in navodili, kako določiti višino odškodnine. Z namenom izobraziti pooblaščenca, ARSO občasno izvede predavanja za zaposlene na ZGS, a kljub temu ugotavlja, da se nepravilnosti, predvsem glede izpolnjevanja vzorčno pripravljenega zapisnika, še dogajajo. Država je namreč do sedaj ta vidik precej zanemarjala, tako da je imel ZGS široko polje proste presoje kako se lotiti ocenjevanja škode in določanja odškodnin. V Akcijskem načrtu**

je med drugim predvideno redno izobraževanje pooblaščenecv za ocenjevanje škode, ki naj bi ga izvajali ZGS, ARSO in zunanji izvajalci. Akcijski načrt tudi predvideva, da bi bilo izobraževanje redno in njegova obnova potrebna najmanj vsakih pet let.

- **Odškodnina na glavo ovce je višja od tržne vrednosti ovce.**

Četudi bi bilo pravilno, da je odškodnina primerljiva s tržno vrednostjo, ker je lastnik drobnice (seveda pod pogojem, da ravna kot dober gospodar, pa mu volk kljub temu povzroči škodo) ob dohodek, ki bi ga sicer dobil s prodajo, je po drugi strani to lahko tudi nevzpodbudno za ustrezno ravnanje v smislu zaščite svojega premoženja. Na trgu, kjer vlada konkurenca in tržne zakonitosti, zaslužek vsekakor zahteva več truda in prilagajanja, kot pridobitev odškodnine. Odmerjanje odškodnine namreč poteka po preprostem in hitrem postopku, s sklenitvijo sporazuma med oškodovancem in pooblaščenecem, denar pa je nakazan oškodovancu (z izjemo, ko se ta z odmero odškodnine ne strinja) v roku trideset dni od prejema obvestila o ugoditvi sporazumu o odškodnini. Na ARSO so npr. zabeležili zlorabe, ko so v preteklosti pri rejcu ugotovili, da je njegov celoten zaslužek izhajal iz odškodnin in na trgu ni prodal niti ene ovce. To da misliti, ali so odškodnine res ustrezne oz. ali služijo svojemu prvotnemu namenu.

- **Za okvir določanja odškodnine služi lestvica za ocenjevanje škode, ki jo povzročijo zavarovane živali iz leta 2008.**

Skladno z določili Navodil za ravnanja v zadevah uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst, mora ministrstvo vsako leto lestvico uskladiti z aktualnimi odkupnimi cenami. Namen tega določila je seveda ta, da naj višine odškodnin predstavljajo realno povračilo za povzročeno škodo, ki je odvisno od tržnih cen v trenutku nastanka škodnega primera. Štejemo namreč, da je rejec zaradi povzročene škode ob zaslužek, ki bi ga sicer dobil s prodajo proizvoda (mesa, volne, mleka, itd.), zaradi katerega živali redi. To, da se za določanje odškodnine uporablja lestvica iz leta 2008, ki je torej nespremenjena že sedem let, predstavlja veliko napako v odškodninskem sistemu in ne odraža dejanske vrednosti nastale škode.

- **Odškodnina se s strani ARSO izplačuje le za dejansko škodo na živalih.**

Kot trdi ARSO, izplačujejo le odškodnine za neposredno škodo, torej škodo povzročeno na objektu napada – živali. Pomembno se je namreč zavedati, da ima vsakdo ustavno priznano pravico do svobodne gospodarske pobude in se torej prostovoljno odloči za dejavnost, ki jo bo opravljal s pridobitnim namenom. To hkrati pomeni, da mora v zakup vzeti tveganja, ki so morebiti povezana z opravljanjem določene dejavnosti. Dovolj je, da Slovenija izplačuje odškodnine za škodo nastalo na živalih, pravilno pa je tudi, da rejec sam nosi breme posredne in nematerialne škode, ki mu nastane (npr. poškodovana ograja ipd.). ZDLov-1 v svojem 58. členu tako ureja le uveljavljanje premoženjske škode, za uveljavljanje nepremoženjske škode pa je potrebno uporabiti splošna pravila obligacijskega prava.

5. ZAKLJUČNE MISLI O ŠKODI ZARADI VOLKA

Odškodninski sistem ni stimulativen za primerno varovanje premoženja, čemur pritruje tudi Akcijski načrt, ki pravi: »Obstoječi sistem izplačevanja odškodnin ne spodbuja dovolj dejavnega varovanja rejnih živali in med nujnimi ukrepi predvideva organizacijo delavnic za rejce pašnih živali, med posebnimi cilji pa vzpostavitev sistema odškodnin, ki bo spodbujal lastnike k dejavnemu varovanju domačih živali pred napadi volkov, zlasti ob ponavljajočih se

napadih ter boljše varovanje in za najmanj 50 % manj škodnih primerov ter znižanje izplačil za nastalo škodo.«

Obstaja velik razkorak med zgoraj prikazanimi ugotovitvami glede odškodninskega sistema in uradnim, vendar ne dovolj argumentiranim **Stališčem Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije** (v nadaljevanju KGZS) do škod, ki jih povzročajo volkovi⁹⁷:

- višina škod za letošnje leto (KGZS nima podatkov); v lanskem letu prišlo do umiritve škod, pričakujemo, da se trend ne bo ponovno obrnil navzgor,
- odškodnina mora biti pravična,
- **zavračamo trditve, da je zdajšnji sistem povračila nestimulativen za lastnika, da bi bolje varoval svoje premoženje pred nastankom škode; velika večina rejcev je poštenih, redi živino zato, da bi s svojim delom pridobila dohodek,**
- **v medijih se večkrat prikazuje rejce kot špekulante, ki živijo na račun »visokih« odškodnin, posledično se oblikuje tudi takšno javno mnenje,**
- peščica takšnih meče slabo luč na vse rejce, zato jih je potrebno onemogočiti,
- **dejanska škoda redko poplačana, saj rejci velikokrat škode sploh ne prijavijo, po drugi strani pa ni poplačana posredna škoda (zmanjšanje proizvodnje, stres, zavarovanje),**
- **zapleten sistem uveljavljanja odškodnin, dokazovanje škode...,**
- **zatikanje pri izplačevanju odškodnin (nezadostna sredstva) ter**
- velike in ponavljajoče škode povzročajo opuščanje dejavnosti, poseben padec pričakujemo ob vpisu novega programskega obdobja PRP 2014-2020; vpliv na kulturno krajino.

Navedeno stališče je v nasprotju z dognanji številnih raziskav, ki kažejo pravzaprav na ravno obratno situacijo. Trenuten sistem odškodnin je nestimulativen za lastnike premoženja, saj je odškodnina višja od tržne vrednosti ovce.

Pri tem KGZS dodaja še: "da je zaščita pred zvermi težko izvedljiva in draga, zato bi bilo treba pogosteje poseči po instrumentu izrednega odstrela. Zato zbornica poziva ministrstvo za okolje in prostor, da spremeni sistem izdajanja izrednih odločb v smislu hitrejšega ukrepanja."⁹⁸

KAZENSKOPRAVNO VARSTVO VOLKA

Okolje je varovano predvsem s predpisi iz upravnega in civilnega področja, to, da je varovano tudi s predpisi kazenskega prava pa dokazuje, da je okolje pomemben objekt varstva. Kazniva dejanja so tista človekova ravnanja, ki jih družba kot celota ali pa trenutni nosilci oblasti štejejo za pomembna⁹⁹.

⁹⁷ Andoljšek, Stališča Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije do škod, ki jih povzročajo volkovi, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/3-andrej-andoljek-stalia-kgzs-do-kod.pdf>, (14.4.2015).

⁹⁸ Članek v Delu, URL: <http://www.delo.si/gospodarstvo/kgzs-ponovno-opozarja-na-skodo-po-zvereh.html>, (3.2.2015).

⁹⁹ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič, Kazensko pravo (2013).

V 32. poglavju Kazenskega zakonika¹⁰⁰ (v nadaljevanju KZ-1) so od leta 1994 opisana kazniva dejanja zoper okolje, prostor in naravne dobrine. Večina določb iz tega poglavja je blanketnih, kar pomeni, da se sklicujejo na druge pravne predpise, ki te določbe napolnjujejo. Pri tem je treba opozoriti, da se je KZ-1 opredelil za materialni kriterij, po katerem gre za novo kaznivo dejanje le, če sprememba dopolnilnega predpisa prikaže v kazenskem zakonu določeno dejanje kot drugo protipravno dejanje¹⁰¹.

Od leta 2007 lahko govorimo o ponovnem razvoju ekološke kriminalitete v Sloveniji¹⁰², saj je ekološka kriminaliteta v porastu. Nekatero spremembo v Kazenskem zakoniku s tega področja so nastale zaradi sprejetja različnih mednarodnih pravnih aktov. Eden pomembnejših je **Direktiva 2008/99/ES Evropskega parlamenta in Sveta o kazenskopravnem varstvu okolja**¹⁰³ (v nadaljevanju Direktiva o kazenskopravnem varstvu okolja).

V njej so določeni minimalni standardi, ki jih morajo države članice EU izpolnjevati z namenom doseči učinkovitejše varstvo okolja. V 3. členu so opisana dejanja, ki naj bodo opredeljena kot kazniva, če gre za nezakonito ravnanje in je storjeno naklepno ali vsaj iz hude malomarnosti. Med temi dejanji je tudi usmrtitev, uničevanje, posedovanje ali odvzem zaščitene divjih živalskih ali rastlinskih vrst, razen v primerih, ko gre za zanemarljive količine teh primerkov in ima dejanje zanemarljiv učinek na stanje ohranjenosti vrste in trgovanje s primerki zaščitene živalskih ali rastlinskih vrst, njihovimi deli ali iz njih izdelanimi izdelki, razen v primerih, ko gre za zanemarljive količine teh primerkov in ima dejanje zanemarljiv učinek na stanje ohranjenosti vrste ter vsakršno ravnanje, ki bi povzročilo bistveno poslabšanje habitata znotraj zaščitene območja.¹⁰⁴

Posledica sprejetja Direktive o kazenskopravnem varstvu okolja je **kaznivo dejanje nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalskimi vrstami in rastlinami** iz 344. člena KZ-1. Slovenski KZ-1 ne pozna hude malomarnosti, zato se pri nas upošteva določeno dejanje iz seznama kot kaznivo, če je to dejanje storjeno naklepno ali iz malomarnosti. Pri tem se moramo vprašati, ali je kaznivo dejanje nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami iz 344. člena KZ-1 v skladu s to direktivo, saj ni v nobenem odstavku določeno, da se to dejanje lahko stori tudi iz malomarnosti¹⁰⁵. V Uvodnih pojasnilih KZ-1 pa avtorji zatrjujejo, da je kaznivo dejanje nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami po 344. členu KZ-1 v skladu z Direktivo o kazenskopravnem varstvu okolja¹⁰⁶.

Največji problem, s katerim se soočamo na področju ekološke kriminalitete je, da se **okoljskih kaznivih dejanj pogosto sploh ne odkrije**. Zato je pomembno, da pri odkrivanju teh kaznivih dejanj sodeluje tudi širša javnost, lovci, planinci in tudi različni upravni in državni organi. Po drugi strani pa smo žrtve kaznivih dejanj s tega področja prav vsi, saj posledice, ki

¹⁰⁰ Kazenski zakonik (Ur. l. RS, št. 50/12).

¹⁰¹ Bele, Deisinger, Jakulin, Kazenski zakonik (2008), str. 61, 94, 95.

¹⁰² Eman, Ekološka kriminaliteta v kriminologiji, razvoj nove veje kriminologije v Sloveniji, URL: http://www.academia.edu/1605591/Ekolo%C5%A1ka_kriminaliteta_v_kriminologiji_razvoj_nove_veje_kriminologije_v_Sloveniji (10.2.2015).

¹⁰³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o kazenskopravnem varstvu okolja (Direktiva 2008/99/ES), URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008L0099:SL:HTML> (3.2.2015).

¹⁰⁴ Direktiva o kazenskopravnem varstvu okolja, 3. člen, točke f, g in h.

¹⁰⁵ Florjančič, Nujna uskladitev KZ-1 z Direktivo o kazenskopravnem varstvu okolja, Pravna praksa 45/2010, str. 12.

¹⁰⁶ Bele, Deisinger, Jakulin, Kazenski zakonik (2008), str. 61, 94, 95.

nastanejo zaradi nezakonitega lova ali nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami nosimo vsi.

Glede ustreznega pregona nezakonitih ravnanj v zvezi z volkom kot zaščiteno živaljo se je potrebno zavedati, da to kaznivo dejanje težko prehaja v zavest javnosti kot kriminalno dejanje, saj je bil odstrel volka še v nedavni zgodovini stimuliran. Kakor izhaja iz Uradnega lista iz leta 1950, je dobil po Odredbi o nagradah za pokončevanje volkov¹⁰⁷ uplenitelj volka denarno nagrado za odstrel volka, in sicer za mladiča do šestih tednov starosti 500 dinarjev in za starejšega volka 2000 dinarjev. Dobrih petdeset let pozneje uplenitelj volka, ki ga upleni nezakonito, ne dobi denarne nagrade, ampak gre v zapor.

Šele leta 1976 je bil volk prvič delno zavarovan, od leta 1993 pa je popolnoma zavarovan. Kljub inkriminiranju nezakonitega uplenjenja volka in zakonski zaščiti pa je nekoliko ironično govoriti o tem, da je volk popolnoma zavarovan, če se na podlagi pravilnika vendarle dovoli njegov odstrel.

V Sloveniji se soočamo s **problematiko nezakonitega lova na volkove**¹⁰⁸. Domnevno naj bi bilo storilce nezakonitega lova težko odkriti, vendar je ta argument neprepričljiv, če sploh ni zaznati aktivnosti v tej smeri. Prav tako **ni opaziti aktivnosti države v smislu osveščanja, preventive pred nezakonitim lovom tako med lovci kot med širšo javnostjo**. Edini ukrep, ki ga država oziroma ZGS vidi v boju proti nezakonitemu lovu je dovolitev odstrela te zaščitene živali, kar pa ni smiselno, saj se s tem legalizira siceršnje kaznivo dejanje, takega načina preprečevanja kaznivih dejanj pa ni opaziti na drugih področjih kazenskega prava.¹⁰⁹ Še bolj sporno pa je, da država dejansko sploh ne ve, koliko je nezakonitega lova, a se vseeno sklicuje nanj in se je brez vsakršne izkazane dejanske podlage odločila, da bo **nezakoniti lov preprečevala z zakonitim odstrelom**.¹¹⁰

1. »KRIVOLOV« VOLKA

Krivolov ni pravni pojem, ta izraz se uporablja v pogovornem jeziku za nezakonit lov. ZGS utemeljuje odstrel volka z argumentom, da bi dovoljen odstrel preprečil krivolov. ZGS na prošnjo za nekatera pojasnila glede podatkov in argumentacije glede krivolova, žal ne odgovarja.

Za izvršitev kaznivega dejanja nezakonitega lova mora storilec žival loviti in jo ubiti ali raniti oziroma živo ujeti. Medtem ko za izvršitev kaznivega dejanja nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami ni potrebno, da storilec kaznivega dejanja žival tudi lovi.

¹⁰⁷ URL: <http://www.pravo-za-naravo.si/datoteke/2010/01/odredbe-lov-1950.pdf> (10.2.2015).

¹⁰⁸ Marca 2010 se je za volkuljo Tino, ki je imela telemetrično ovratnico izgubila vsakršna sled. Društvo za raziskovanje jam Ljubljana je decembra 2013 v breznu na Logaški planoti našlo poleg več okostij psov in divjadi tudi okostje volkulje Tine. Sumijo, da naj bi šlo za nezakonit lov.

¹⁰⁹ Nesmiselno, saj s tem nekaj nezakonitega spremenimo v zakonito.

¹¹⁰ V Strokovnem mnenju za odstrel velikih zveri za obdobje 1.10.2014 do 30.9.2015, ki ga je izdal Zavod za gozdove, je v preglednici številka 14 prikazan odvzem volka iz narave po vzrokih v obdobju od 1995 do 2013. Iz preglednice izhaja, da sta bila dva ilegalna odstrela volkov v letu 1996, od takrat pa ni podatkov o ilegalnem odstrelu volkov.

2. PRIMERJAVA 342. IN 344. ČLENA KZ-1B

2.1. NEZAKONIT LOV (342. ČLEN KZ-1B)¹¹¹

Kaznivo dejanje nezakonitega lova stori kdor brez dovoljenja ali sicer neupravičeno lovi in ubije divjo živali ali jo lovi in rani divjo žival ali jo ujame živo. Kar pomeni, da morata biti za izvršitev tega kaznivega dejanja izpolnjena **dva pogoja: storilec mora žival loviti in jo pri tem ubiti ali raniti ali pa jo lovi in ujame živo.** To kaznivo dejanje je specialno v primerjavi s kaznivim dejanjem tatvine.¹¹²

Pri tem je lahko storilec tega kaznivega dejanja vsakdo, torej krivolovec, pa tudi lovec, ko lovi neupravičeno ali brez posebnega dovoljenja, če je potrebno. Storilec lahko ravna na sicer dovoljen način ali z dovoljenim sredstvom, vendar pa pri tem ravna neupravičeno oziroma brez dovoljenja. Lahko pa lovi tudi s prepovedanimi sredstvi ali na prepovedan način.¹¹³ Pri nezakonitem lovu policija preganja nezakonite načine lova (brez dovoljenja, s pastmi, s pomočjo vozila ali luči ...) ali lov med lovopustom ali lov na ogrožene vrste. Za to kaznivo dejanje je lahko odgovorna tudi pravna oseba.¹¹⁴ To kaznivo dejanje se lahko stori le **naklepno.**¹¹⁵

Kaznivo dejanje nezakonitega lova napotuje na uporabo določb **ZDLov-1.**¹¹⁶ V tem kontekstu je problematična uporaba različnih izrazov v odstavkih. V prvem odstavku je uporabljen izraz **divja žival**, medtem ko je v drugem odstavku uporabljen izraz **divjad večje vrednosti ali divjad, pomembna po predpisih o lovstvu.** V tretjem odstavku pa uporabljen izraz **ogrožene ali zredčene vrste divjadi.**

Volk ne spada med divjad.¹¹⁷ Tudi iz Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob¹¹⁸ je razvidno, da volk ne spada med divjad. Zakon o divjadi in lovstvu določa v 2. členu, da so divjad vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo. V 5. členu je določeno, da spada volk med velike zveri. Vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo in so divjad, določi vlada s predpisom, hkrati pa določi tudi njihove lovne dobe.

Kar pomeni, da tudi, če bi preganjali kaznivo dejanje nezakonitega lova, bi ga lahko preganjali samo po prvem odstavku, kjer določba govori o divji živali. Pri tem bi

¹¹¹ (1) Kdor brez dovoljenja ali sicer neupravičeno lovi in ubije ali rani divjo žival ali jo ujame živo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do šestih mesecev.

(2) Če gre pri dejanju iz prejšnjega odstavka za divjad večje vrednosti ali divjad, pomembno po predpisih o lovstvu, ali je dejanje storjeno med varstveno dobo ali v skupini, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(3) Kdor lovi ogrožene ali zredčene vrste divjadi, katerih lov je prepovedan, kdor lovi brez posebnega dovoljenja divjad posamezne vrste, za katero je potrebno tako dovoljenje, kdor lovi na način ali s sredstvi, s katerimi se divjad množično pokončuje ali kdor lovi s pomočjo motornega vozila ali žarometa, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.

¹¹² Deisinger, Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del (2002), str. 887.

¹¹³ Prav tam, str. 886.

¹¹⁴ Prav tam, str. 885.

¹¹⁵ Prav tam.

¹¹⁶ V Deisinger, Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del (2002), str. 886, je določeno, da se za divjad štejejo prosto živeče divje živali, ki jih določa Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi. Slednji več ne velja, nadomestil ga je ZDLov-1.

¹¹⁷ Med divjad se ne štejejo živali, ki so zaščitene in se le občasno izvaja odstrel v manjših količinah (medved, volk, ris). URL: www.gozd-les.com/slovenski-gozdovi/gozdne-zivali/divjad (10.2.2015).

¹¹⁸ Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14).

naleteli na problem opredelitve pojma divje živali.¹¹⁹ V tretjem odstavku, kjer je uporabljen izraz ogrožene ali zredčene vrste divjadi, je zakonodajalec domnevno mislil tudi na volka, vendar v kazenskem pravu ni dovoljeno širjenje cone kriminalnosti, kar pomeni, da storilca nezakonitega lova ne bi mogli preganjati po tretjem odstavku tega člena.

V Kazenskem zakoniku s komentarjem¹²⁰ je navedeno, da je divjad večje vrednosti tista, katere vrednost presega znesek pet povprečnih mesečnih plač in da se vrednost divjadi določa po Odredbi o odškodninskem ceniku za povračilo škode na divjadi. To sedaj ne velja več. V veljavnem 99. členu KZ-1B je določeno, da gre pri večji vrednosti za znesek, ki med storitvijo kaznivega dejanja presega 5000 eurov. V 7. členu Pravilnika o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom¹²¹ so določene višine odškodnine na divjadi. **Glede na to, da volk ni divjad, se ta Pravilnik ne nanaša na volka, kar pomeni, da volka ne moremo uvrstiti med divjad večje vrednosti in se nanj drugi odstavek, ki govori o divjadi večje vrednosti ne nanaša.**

Zakonodajalec bi moral odpraviti nedoslednost uporabe pojma divje živali, divjadi, ogrožene ali zredčene vrste divjadi. Pojem ogrožene ali zredčene vrste divjadi je sam po sebi nesmiseln, saj so glede na ZDLov-1, divjad vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo in je zanje predpisana lovna doba. Kar pomeni, da če je žival ogrožena ali zredčena ni divjad, saj se je ne more loviti in ni zanjo predpisana lovna doba. Bolj primeren bi bil izraz zavarovane živalske vrste.

V drugem odstavku 342. člena KZ-1 je določena kvalificirana oblika tega kaznivega dejanja, če se lovi v skupini. Skupina ni pojem kazenskega prava, zato ni jasno, kaj je zakonodajalec mislil s tem: ali skupino v smislu, da več ljudi lovi skupaj? Po drugi strani tudi ni jasno, koliko ljudi sestavlja skupino? Ali sestavljata skupino dva človeka ali več kot dva? Glede na Kazenski zakonik s komentarjem¹²² se za skupino štejejo najmanj trije krivolovci.

2.2. NEZAKONITO RAVNANJE Z ZAŠČITENIMI ŽIVALMI IN RASTLINAMI (344. ČLEN KZ-1B)¹²³

Kaznivo dejanje nezakonitega ravnanja z živalmi ali rastlinami stori kdor nezakonito poseduje ali odvzame ali poškoduje ali usmrti ali izvaža ali uvaža ali trguje z zaščitenimi divjimi živalskimi ali rastlinskimi vrstami, zaščitenimi živalmi in rastlinami

---

¹¹⁹ Glede na Deisinger, Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del (2002), str. 886, je bil namen izraz divja žival pojasniti, da se to kaznivo dejanje ne nanaša na domače živali in živali v živalskih vrtovih. Dodatno pojasnilo je v zgornji opombi.

¹²⁰ Deisinger, Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del (2002), str. 886.

¹²¹ Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom (Ur. l. RS, št. 73/05).

¹²² Deisinger, Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del (2002), str. 886.

¹²³ (1) Kdor nezakonito poseduje, odvzame, poškoduje, usmrti, izvaža, uvaža ali trguje z zaščitenimi divjimi živalskimi ali rastlinskimi vrstami, zaščitenimi živalmi ali rastlinami ali njihovimi deli ali iz njih izdelanimi izdelki, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Če je stvar iz prejšnjega odstavka velikega ali izjemnega naravovarstvenega pomena ali če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno v hudodelski združbi za izvedbo takih dejanj, se storilec kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.

ali njihovimi deli ali iz njih izdelanimi izdelki. Za nas so relevantne določbe, ki se nanašajo na nezakonito ravnanje z zaščitenimi živalmi, kamor spada tudi volk.¹²⁴

KZ-1¹²⁵ iz leta 2008 je v 344. členu določal strožje kazni kot jih določa sedaj veljavni KZ-1B za to kaznivo dejanje. V prvotni verziji je bila v prvem odstavku predpisana kazen zapora do petih let, medtem ko je sedaj določena kazen zapora do treh let. Sprva je bila v drugem odstavku tega člena določena kazen zapora od šestih mesecev do desetih let, sedaj pa je določena kazen zapora od šestih mesecev do pet let zapora. Kazni so znižali skoraj za polovico. S tem je novela KZ-1B kazen pri tem kaznivem dejanju izravnava s kaznijo za primerljivo kaznivo dejanje nedovoljenega izvoza in uvoza stvari, ki imajo poseben kulturni pomen ali so naravne vrednote po 218. členu KZ-1. Kazen kot je predpisana v prvem odstavku tega člena omogoča tudi alternativno kazenskopravno ukrepanje, ki je utemeljeno predvsem, ko gre za zalotene storilce kaznivega dejanja iz tujine¹²⁶.

Glede na to, da volk ni divjad ampak spada med zaščitene živali, da gre v primeru nedovoljenega odvzema ali poškodovanja ali usmrtilve volka iz narave za kaznivo dejanje nezakonitega ravnanja z zaščitenimi živalmi in rastlinami iz 344. člena KZ-1.¹²⁷

Pri tem velja opozoriti na pravni pojem hudodelske združbe, ki ga ne gre enačiti s pojmom skupine, ki je omenjen pri kaznivem dejanju nezakonitega lova.

3. PREKRŠKOVNO VARSTVO

Na varstvo volka se nanašajo tudi nekatere prekrškovne določbe, ki so v **Zakonu o divjadi in lovstvu**. V 1. členu je določeno, da ta zakon ureja upravljanje z divjadjo, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Čeprav volk ni divjad, pa se nekatere določbe ZDLov-1 vseeno nanašajo tudi na zavarovane živalske vrste, kamor spada volk¹²⁸. V 76. členu je zapisano, da se **z globo od 4.200 do 125.000 evrov kaznuje za prekršek pravna oseba, ki izkoži uplenjenega medveda, volka ali risa, preden si ga ogleda pooblaščen predstavnik zavoda, ali če o uplenitvi pravočasno ne obvesti območnega združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom** (točka osem). Z globo od 420 do 2.100 evrov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek.

V 77. členu ZDLov-1 je določeno, da se **z globo od 420 do 1.200 evrov kaznuje za prekršek posameznik, ki lovi prosto živeče sesalce in ptice, ki se ne lovijo oziroma niso divjad ali lovi divjad izven lovne dobe, razen izjem iz drugega, tretjega in četrtega odstavka 42. člena tega zakona** (točka enajst). **Sem spada tudi volk, ker ni divjad.**

¹²⁴ Odločba VSK II Kp 2236/2009 z dne 22.3.2012 o kaznivem dejanju nezakonitega ravnanja z zaščitenimi živalmi: »Odvzem iz narave ne predstavlja zakonskega znaka kaznivega dejanja iz prvega odstavka 344. člena KZ-1, temveč izhaja iz Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah kot blanketne norme. Obsojeni je za naslonjalom zadnjega sedeža svojega vozila prevažal štiri mrtve ptice iz družine kljunačev, ki so po Uredbi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah in po Konvenciji o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov, opredeljeni kot zaščitena živalska vrsta.«

¹²⁵ Kazenski zakonik (Ur. l. RS, št. 55/2008).

¹²⁶ Ambrož, Jenull, Kazenski zakonik (KZ-1): z novelama KZ-1A in KZ-1B / razširjena uvodna pojasnila, (2012), str. 224.

¹²⁷ Pod ta člen se lahko inkriminirajo tudi dejanja zastrupitve volkov in nastavljanja pasti.

¹²⁸ Zakon o divjadi in lovstvu, 20., 73., 76. in 77. člen.

Opazimo, da imamo lovljenje prostoživečih sesalcev in ptic, ki se ne lovijo oziroma niso divjad ali lovljenje divjadi izven lovne dobe, opredeljeno kot prekršek. Medtem, ko imamo v KZ-1 dejanje nezakonitega lova kot kaznivo dejanje. Tu se soočimo s **problemom razmejevanja med prekrškom in kaznivim dejanjem. Medtem, ko je za kaznivo dejanje nezakonitega lova potrebno žival loviti in jo hkrati tudi raniti oziroma ubiti, je storjen prekršek iz 77. člena ZDLov-1 že s tem, da se žival lovi.**

Za razmejitev med kaznivim dejanjem in prekrškom je pomembna **odločba Ustavnega sodišča številka U-I-134/11**¹²⁹ z dne 11. julija 2013, ki je odločila, da tretji odstavek 342. člena KZ-1 ni v neskladju z Ustavo.¹³⁰

Načelo zakonitosti v kazenskem pravu zahteva, da sta vsaka posamezna kazenskoppravna norma ter meja oziroma način razmejevanja med njimi, jasno in vnaprej določeni v zakonu, tako da je kazniva ravnanja vselej mogoče med seboj pravno razlikovati. Pri ugotavljanju razlikovalnih znakov je treba upoštevati besedilo primerjanih določb in njihovo umestitev v sistem kaznovalnega varstva posamezne pravne dobrine ter pravila splošnega dela materialnega prava.

Predlagatelj pobude navaja, da se zakonski znaki kaznivega dejanja nezakonitega lova po tretjem odstavku 342. člena KZ-1, kadar je to dejanje izvršeno s pomočjo žarometa, popolnoma prekrivajo z zakonskimi znaki prekrška po petnajsti točki 77. člena v zvezi z osmo točko prvega odstavka 44. člena ZDLov-1. V takem položaju naj bi bilo le organom pregona prepuščeno, ali bodo dejanje preganjali kot kaznivo dejanje ali kot prekršek. Navedene določbe naj bi omogočale, da bi se zaradi enakih dejanj vodili različni postopki, storilcem pa bi bile lahko izrečene različne sankcije, saj je za enako dejanje po KZ-1 možen izrek denarne kazni ali zaporne kazni do dveh let, po ZDLov-1 pa izrek globe. Izpodbijana določba naj bi bila zato v neskladju z 2. členom (pravna država), z drugim odstavkom 14. člena (načelo enakosti) in s prvim odstavkom 28. člena Ustave (načelo zakonitosti v kazenskem pravu).¹³¹

V temeljni obliki stori kaznivo dejanje nezakonitega lova po prvem odstavku 342. člena KZ-1B, kdor brez dovoljenja ali sicer neupravičeno lovi in ubije ali rani divjo žival ali jo ujame živo. Glede na temeljno obliko gre torej pri kaznivem dejanju nezakonitega lova za poškodbeno kaznivo dejanje; da je kaznivo dejanje podano, mora storilčevo protipravno ravnanje povzročiti eno od določenih poškodb zavarovane dobrine. Ker je za dejanje po prvem odstavku 342. člena KZ-1B predpisana denarna kazen ali zapor do šestih mesecev, tudi poskus tega kaznivega dejanja ni kazniv (34. člen KZ-1B). Enako velja za kvalificirano obliko nezakonitega lova po tretjem odstavku 342. člena KZ-1B, za katerega je predpisana denarna kazen ali zapor do dveh let. Po drugi strani poškodbeno posledica ni predpisana kot znak prekrška po petnajsti točki 77. člena ZDLov-1, niti sicer po kazenskih določbah 75. do 77. člena ZDLov-1. Posameznik torej stori prekršek s samim lovom, ki je v 5. členu ZDLov-1 opredeljen kot iskanje, opazovanje, zasledovanje, vabljenje in čakanje divjadi s ciljem upleniti divjad ali jo odloviti živo ter pobiranje divjadi ali njenih delov.¹³²

¹²⁹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-134/11 z dne 11. julija 2013.

¹³⁰ Tretji odstavek 342. člena KZ-1: Kdor lovi ogrožene ali zredčene vrste divjadi, katerih lov je prepovedan, kdor lovi brez posebnega dovoljenja divjad posamezne vrste, za katero je potrebno tako dovoljenje, kdor lovi na način ali s sredstvi, s katerimi se divjad množično pokončuje ali kdor lovi s pomočjo motornega vozila ali žarometa, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.

¹³¹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-134/11 z dne 11. julija 2013.

¹³² Prav tam.

Glede na navedeno je sistem kaznovalnega varstva pravnih dobrin, povezanih z divjadjo in lovom, urejen tako, da je kot razmejitveni znak med kazensko in prekrškovno ravni določena poškodbeno posledica. Ustavno sodišče je v zvezi s tem že ugotovilo, da zakonodajalec razvršča kazniva ravnanja na kazniva dejanja in prekrške tudi glede na vprašanje, **ali gre pri posameznem ravnanju le za kršitev predpisa ali pa ima to ravnanje že posledice za pravno zavarovano dobroto – bodisi kot njeno (konkretno) ogrožitev ali kot poškodbo**. Prekršek je poleg tega po splošni opredelitvi (6. člen Zakona o prekrških) dejanje, ki pomeni kršitev zakona in je kot tako določeno kot prekršek in je zanj predpisana sankcija za prekršek.¹³³

Z izhodiščem, da sistem kaznovalnega varstva pravnih dobrin, povezanih z divjadjo in lovom, predstavlja logično celoto in da temelji na navedenem splošnem kvantitativnem merilu razmejitve med prekrškom in kaznivim dejanjem, je skladna taka razlaga tretjega odstavka 342. člena KZ-1B, po kateri je kaznivo dejanje nezakonitega lova tudi v tej obliki (ne le v temeljni) podano le takrat, ko storilec divjo žival lovi in ubije, rani ali ujame živo. **Dejanja lova torej pomenijo pripravljala dejanja, ki sama po sebi niso kazniva (kazniv ni niti poskus), temveč predstavljajo prekršek. Če storilec z lovom (s pomočjo žarometa) povzroči poškodbeno posledico, pa ta pomeni tisti dodatni element, zaradi katerega postane tako dejanje družbi takó nevarno, da preraste v drugo kvaliteto, v kaznivo dejanje.**¹³⁴

4. VLOGA LOVCEV PRI VARSTVU VOLKOV

Lovčev drugi dom je gozd, kar pomeni, da so lovci prvi, ki bi lahko opazili, če se v njihovem lovišču izvaja nezakonit lov, in imajo tako lovci lahko pomembno vlogo pri odkrivanju storilcev kaznivega dejanja nezakonitega lova.

Glede na 2. člen **Etičnega kodeksa slovenskih lovcev**¹³⁵ (v nadaljevanju Etični kodeks), lovec spoštuje **načelo trajnostne rabe narave** in to načelo upošteva pri svojem rednem delu, na lovu ter pri vseh drugih aktivnostih v prostem času. Na področju lovstva se vedno zavzema in po svojih strokovnih in fizičnih sposobnostih tudi uresničuje načelo trajnostne rabe narave: z aktivnim varstvom življenjskega prostora divjadi in drugih prostoživečih divjih živali; s tem, da škodljive ali protizakonite posege v življenjski prostor divjadi čimprej sporoči vodstvu svoje lovske organizacije; zavaruje dokaze ob opaženih onesnaženjih ali odlaganju strupenih in nevarnih snovi ter o tem čimprej obvesti pristojne službe. Z zaprisego slovenskega lovca, se lovec zaveže, da bo Etični kodeks spoštoval. Kar pomeni, da **če lovec deluje v skladu z Etičnim kodeksom, mora naznaniti vodstvu lovske družine dejanje nezakonitega lova, ki ga zazna**. V 22. členu je zapisano, da je lovstvo dolžno samo sebe nadzorovati. Lovci morajo braniti čast, ponos in plemenito lovsko tradicijo, zato morajo brez oklevanja sami razkriti nezakonitosti ali neetično obnašanje svojih stanovskih tovarišev, in tudi drugih, če se zadeve nanašajo na divjad, varstvo narave in lovstvo. Lovec ne sme podpirati ali se povezovati z osebami ali postopki dvomljivega slovesa, nedovoljenimi postopki in v nasprotju z etičnimi standardi ali zakonodajo, ki lahko ogrozijo naravo, divjad,

---

¹³³ Prav tam.

¹³⁴ Prav tam.

¹³⁵ Etični kodeks slovenskih lovcev, URL: http://www.lovska-zveza.si/ftp/pdf/Eticni_kodeks.pdf (10.2.2015).

gensko pestrost, ekološko ravnovesje ali so predmet drugih interesov, ki niso plemeniti in niso v skladu s stroko.

Lovce nadzirajo **lovski čuvaji**. Ravno zaradi svojih pooblastil je lahko lovski čuvaj tisti, ki lahko storilca kaznivega dejanja nezakonitega lova, privede k pristojnemu organu, pregleda njegovo vozilo in tudi zaseže orožje. V 73. členu ZDLov-1 so opredeljena pooblastila lovskega čuvaja. Lovski čuvaj je med opravljanjem svoje službe pooblaščen da: osebe, ki so kršile ali nameravajo kršiti določila ZDLov-1, ustavi, preveri njihovo istovetnost ter o kršitvah obvesti upravljavca, lovskega inšpektorja, po potrebi pa tudi pristojni organ za notranje zadeve; osebam, ki se nahajajo z orožjem oziroma lovskimi pripravami v lovišču s posebnim namenom ali lovišču in nimajo pravice udeleževanja v lovu, začasno odvzame orožje ali lovske priprave ter osebe privede in odvzete predmete izroči pristojnemu organu za notranje zadeve; v primerih, ko obstajajo razlogi za sum, da so dokazi o kršitvah določil tega zakona skriti v vozilih ali prtljagi, zahteva njihovo izročitev in obvesti pristojni organ za notranje zadeve; po nalogu ZGS oziroma lovskega inšpektorja opravi odstrel divjadi, če ga ni opravil koncesionar v skladu s koncesijsko pogodbo; pri opravljanju lovsko-čuvajske službe nosi lovsko orožje v skladu s predpisi o orožju. Lovski čuvaj sme lovsko orožje uporabiti v samoobrambi v skladu s predpisi. V primerih, ko bi zaradi obveščanja pristojnega organa za notranje zadeve oziroma lovskega inšpektorja z odlašanjem takojšnjega ukrepanja nastala nevarnost za zdravje in življenje ljudi, je lovski čuvaj pooblaščen ukrepati po lastnem preudarku. V takem primeru pa prevzame tudi odgovornost za umestnost storjenih ukrepov.

Na podlagi tega lahko zaključimo, da imajo lovski čuvaji pomembno vlogo pri zaznavanju, preiskovanju in preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega lova in nedovoljenega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami.

Pri odkrivanju kaznivega dejanja nezakonitega lova ima pomembno vlogo tudi **lovski inšpektor**, ki lahko v primeru odkritja tega kaznivega dejanja ukrepa naprej v mejah svojih pooblastil. V 74. členu ZDLov-1 so urejene pristojnosti lovske inšpekcije. Izvajanje določb tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, nadzorujejo lovski inšpektorji. Nadzor lahko opravljajo tudi inšpektorji oziroma inšpektorice, pristojni oziroma pristojne za ohranjanje narave, gozdarstvo in ribištvo. Za lovskega inšpektorja je lahko imenovana oseba, ki poleg splošnih pogojev za delo v državni upravi izpolnjuje še naslednje pogoje: ima visoko izobrazbo biotehniške ali biološke smeri, lovski izpit in najmanj pet let delovanja na področju lovstva. Lovski inšpektor ima poleg pooblastil, ki jih ima po splošnih predpisih, ki urejajo inšpekcijo, še naslednja pooblastila in pristojnosti: nadzorovati izvajanje koncesijskih pogodb; predlagati odvzem pravice upravljanja z divjadjo v lovišču in lovišču s posebnim namenom; pregledovati načrte upravljanja z divjadjo, poslovne knjige in druge listine, ki se nanašajo na divjad in lovstvo; pregledovati evidenco odstrela divjadi in obseg ter kakovost opravljenih biotehničnih del; začasno ustaviti ali odrediti odstrel posamezne vrste divjadi iz 42. člena ZDLov-1; ustaviti vso dejavnost, ki je v nasprotju s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi; odrediti odstranitev obor, če zanje ni bilo pridobljeno dovoljenje; odrediti v nujnih primerih začasne ukrepe za preprečitev škode od divjadi in na divjadi; zaseči v nasprotju z zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ulovljeno ali prilaščeno poginulo divjad ali njene dele (trofeje) ali druge nezakonito prilaščene proizvode iz lovišča ter sredstva in predmete, s katerimi so bila storjena ta protipravna dejanja; pregledovati evidenčne knjige preparatorjev in strojarjev ter njihove prostore za shranjevanje divjadi ali njenih delov; pregledovati, če imajo odkupovalci oziroma prodajalci divjačine predpisane dokumente; nadzirati izvajanje nalog in pooblastil lovskih čuvajev; zahtevati pojasnila od odgovornih oseb

koncesionarja, kadar je to potrebno; obveščati pristojne organe o opaženih nepravilnostih in zahtevati njihovo intervencijo, če sam nima te pravice.

Zaradi pristojnosti in pooblastil, ki jih ima lovski inšpektor, lahko tudi on pripomore k odkrivanju in preganjanju kaznivih dejanj nezakonitega lova in nedovoljenega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami.

Glede na 20. člen ZDLov-1 ima tudi **ZGS** določene naloge. V osmi točki je določeno, da ZGS ocenjuje škodo, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst sesalcev in ptic, deveta točka določa, da izvaja ukrepe za zagotovitev sožitja zavarovanih vrst velikih zveri s človekom, v skladu s sprejetimi strategijami in akcijskimi načrti s področja varstva zavarovanih vrst ter druge naloge iz 45. in 46. člena tega zakona, ki se nanašajo na zavarovane vrste velikih zveri.

ZGS je zadolžen tudi za ugotavljanje škode, ki jo povzročijo volkovi.

5. VLOGA CARINSKIH ORGANOV PRI VARSTVU VOLKOV

Na podlagi 11. člena **Zakona o carinski službi**¹³⁶ je generalni direktor Carinske uprave Republike Slovenije izdal **Navodilo o ukrepih carinskih organov za varstvo zaščitnih živalskih in rastlinskih vrst (CITES), št. 5/2013**¹³⁷.

Carinski organ mora o odkritju ali prijavi osebkov iz uredbe o ravnanju in načinih varstva ali o kršitvah te uredbe ali carinskih predpisov, ki se nanašajo na osebke vrst iz priloge uredbe 338/97/ES, uredbe 865/06/ES in uredbe 3254/91/EGS, obvestiti ARSO. Če ima dejanje znake kaznivega dejanja po 344. členu KZ-1B, ki so izpolnjeni v primeru uvoza, izvoza ali trgovanja z zaščitnimi vrstami, njihovimi deli ali izdelki iz njih, je treba opraviti temeljit in dosleden razgovor z udeleženi osebami. Treba je zbrati podatke o izvoru, namembnem kraju in prejemniku zaščitnih vrst ter o tem obvestiti najbližji oddelek za preiskave zaradi vložitve ovadbe.

6. VLOGA MINISTRA PRI VARSTVU VOLKOV

V 37. členu ZDLov-1 je določeno, da se v načrtu za upravljanje z divjadjo **zaradi ohranitve divjadi in ogroženih prosto živečih vrst sesalcev in ptic** predvidijo kraji in ukrepi za vzdrževanje in vzpostavljanje ekocelic. **Tu vidimo, da zakon ločuje med divjadjo in ogroženimi prosto živečimi vrstami sesalcev in ptic, kamor bi lahko uvrstili volka. Tudi z vzpostavitvijo in vzdrževanjem ekocelic bi lahko pripomogli k varstvu volkov.**

Najbolj bi lahko minister prispeval k varstvu volkov tako, da ne bi dovolil neutemeljenega¹³⁸ **odstrela volkov na podlagi Pravilnika o odvzemu in bi določila, ki se nanašajo na volka iz tega pravilnika izločil.**

¹³⁶ Zakon o carinski službi (Ur. l. RS, št. 103/2004-UPB, 40/2009 in 9/2011).

¹³⁷ Navodilo o ukrepih carinskih organov za varstvo zaščitnih živalskih in rastlinskih vrst (CITES), URL: http://www.carina.gov.si/fileadmin/curs.gov.si/internet/Navodila/2013/Navodilo_st._5_2013_-_Osnovno_besedilo.pdf (10.2.2015)

¹³⁸ Izraz neutemeljen odstrel zato, ker ta odstrel temelji na zastarelih podatkih o številu volkov pri nas, zaradi česar sploh ne vemo, ali je populacija pri nas stabilna ali ne.

7. STATISTIKA

ZGS in MOP podatkov o morebitnih ovadbah zaradi nezakonitega lova na volkove oziroma nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalskimi vrstami, žal nista posredovala.

Iz Poročila Vrhovnega državnega tožilstva za leto 2009¹³⁹ izhaja, da so pred desetletjem prevladovala s področja okolja kazniva dejanja nezakonitega lova, uničenja gozdov in protipravnega zavzetja nepremičnine, v letu 2009 so okrožna državna tožilstva prejela največ ovadb zaradi kaznivega dejanja mučenja živali, obremenjevanja in uničenja okolja ter zaradi uničenja gozdov.

V letu 2010 so, kakor je razvidno iz Poročila Vrhovnega državnega tožilstva¹⁴⁰, na koprskem tožilstvu prejeli ovadbo zoper večje število oseb, ki so kot hudodelska združba sodelovali z enako združbo na Hrvaškem in so trgovali s školjkami vrste morski datelj, ki je po Konvenciji o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami prepovedana in pomeni storitev kaznivega dejanja nezakonito ravnanje z zaščitnimi živalmi in rastlinami po 344. členu KZ-1B.

V Poročilu Vrhovnega državnega tožilstva za leto 2011¹⁴¹ je zapisano, da je so Okrožna državna tožilstva v Krškem, Novem mestu in Murski Soboti podala skupno 8 kazenskih ovadb zaradi kaznivega dejanja nezakonitega lova, Okrožna državna tožilstva v Murski Soboti in Novi Gorici pa 5 kazenskih ovadb zaradi nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalskimi ali rastlinskimi vrstami. Policisti Posebnega oddelka so v letu 2011 podali eno kazensko ovadbo zaradi kaznivega dejanja nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami po 344. členu KZ-1B.

Državna tožilstva so prejela v letu 2012¹⁴², kakor izhaja iz Poročila Vrhovnega državnega tožilstva, 17 kazenskih ovadb za kaznivo dejanje nezakonitega lova po 342. členu KZ-1B in eno zaradi nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalskimi ali rastlinskimi vrstami.

Iz Poročila Vrhovnega državnega tožilstva za leto 2013¹⁴³ izhaja, da je Okrožno državno tožilstvo Krško zaradi kaznivega dejanja nezakonitega lova po 342. členu KZ-1B zoper štiri fizične osebe vložilo obtožni akt, ker so s pomočjo motornega vozila in žarometa lovili srnjad, pravnomočno pa so bile tudi že izrečene denarne kazni. Zaradi enakega kaznivega dejanja je bil vložen tudi obtožni predlog s kaznovalnim nalogom ter izrečena pogojna obsodba zaradi lovljenja zaščitnih rjavoprsih ježev. Zaradi nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalmi in rastlinami, ko je državljani Bosne in Hercegovine v državo poskušal vnesti 7.784 pred tem usmrčenih zaščitnih ptic, so primer rešili s postopkom odloženega pregona tako, da je storilec plačal 7.000 evrov v dobrodelne namene.

---

¹³⁹ Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2009, URL: <http://www.dtrs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2009.pdf> (10.2.2015).

¹⁴⁰ Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2010, URL: <http://www.dtrs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2010.pdf> (10.2.2015).

¹⁴¹ Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2011, URL: <http://www.dtrs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2011.pdf> (10.2.2015).

¹⁴² Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2012, URL: <http://www.dtrs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2012.pdf> (10.2.2015).

¹⁴³ Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2013, URL: <http://www.dtrs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2013.pdf> (10.2.2015).

V nobenem poročilu Vrhovnega državnega tožilstva od leta 2009 do 2013 ni zapisano, da je bila podana kazenska ovadba zaradi nezakonitega lova na volkove ali nezakonitega ravnanja z volkovi. Očitno zbranih podatkov o nezakonitem lovu ni. Podatki o neprijavljenih kaznivih dejanjih pa ne morejo biti podlaga za resno odločanje o odstrelu volkov. Zato je razlog zmanjšanja nezakonitega lova kot razlog za dovoljen odstrel volkov pravno in dejansko neutemeljen. Pri tem pa je izjemnega pomena sodelovanje širše javnosti, lovcev, policije in carine pri kazenskopravnem varstvu volkov.

8. ZAKLJUČEK

V Strokovnem mnenju za odstrel velikih zveri za obdobje 1.10.2014 do 30.9.2015¹⁴⁴, ki ga je izdal ZGS je v preglednici številka 14 prikazan odvzem volka iz narave po vzrokih v obdobju od 1995 do 2013. Iz preglednice izhaja, da sta bila dva nezakonita odstrela volkov v letu 1996, od takrat pa ni podatkov o nezakonitem odstrelu volkov. To sicer ne pomeni nujno, da se nezakonit lov na volkove ne izvaja, ampak, da se ne opazi ali da se ga ne prijavi ali da se storilca tega kaznivega dejanja sploh ne odkrije. Vendar pa ZGS svoje strokovno mnenje lahko opira le na dejanske podatke, na podlagi katerih bi se sklepalo na krivolov, ki pa jih ne predstavi. Zakonit odstrel je tako neutemeljeno upravičevati iz razlogov, da se na ta način zmanjša nezakoniti odstrel, saj glede na podatke, po letu 1996, pri nas slednjega sploh ni.

Tako je tudi v povezavi s testi iz Habitatne direktive moč zaključiti, da predstavljena analiza kaže na neizpolnjenost testa 1 in 2, saj niso izkoriščene vse druge možnosti za reševanje problema, ki ga povzroča volk v odnosu z okoljem.

Javnost bi bilo treba seznaniti s problematiko nezakonitega lova in jo opozoriti, kako ravnati v primeru odkritja le tega. Veliko vlogo pri tem imajo lovci, lovski čuvaji in lovski inšpektorji. Slednje se učinkovito seznanja s pomočjo revije Lovec. Večja aktivnost države je potrebna pri odkrivanju in preganjanju nezakonitega lova, ob sodelovanju več pristojnih, tako policije, državnega tožilstva kot tudi lovcev, lovskih čuvajev in lovskih inšpektorjev.

PRIPOROČILA

Sistem varstva volkov v Republiki Sloveniji ni ustrezen. Država je napolnila možnost točke (e) iz prvega odstavka 16. člena Direktive z dodatnim razlogom izjeme – odvzem iz narave (odstrel) je dovoljen tudi »zaradi uravnavanja velikosti vrste z okoljem«.

Da dovoli odstrel, **mora država izkazati** obstoj izpolnjenosti naslednjih pogojev:

1. obstoj problema¹⁴⁵ in reševanje le-tega. Pri tem mora država opraviti 3 teste za ugotovitev dopustnosti izjeme: Ali obstajajo razlogi za odstrel volkov po prvem odstavku 16. člena Direktive? Ali za reševanje teh razlogov ni druge zadovoljive možnosti? Ali

---

¹⁴⁴ URL:

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/odstrel_velikih_zveri_mnenje_zg_okt14_sep15.pdf (10.2.2015).

¹⁴⁵ V našem primeru obstoj problema, ki terja uravnavanje velikosti vrste z okoljem.

predlagani odstrel volkov res ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti vrste?

2. odstopanje od varstva Direktive ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij. Za to mora država izkazati 1. stanje populacije ter 2. da je to stanje ugodno in 3. da ukrep odstrela ne bo ogrozil ugodnega stanja vrste;
3. da utemelji vrsto ukrepa – »odvzem ali zadrževanje« (po točki e prvega odstavka 16. člena Direktive) oziroma, če je razlog škoda: »ulov posameznih osebkov in redčenje populacij zavarovanih živalskih vrst« (po 92. členu ZON);
4. da določi strogo nadzorovane pogoje, pod katerimi se bo ukrep izvedel;
5. da določi pogoje, ki bodo dopustili zgolj selektiven in omejen odvzem (ali zadrževanje).

Republika Slovenija pri uravnavanju populacije volka v Sloveniji doslej ni izkazovala nobenega izmed navedenih pogojev, zato krši Habitatno direktivo. Država namreč:

- ni izkazala pozitivnih rezultatov potrebnih treh testov. Problema škode na drobnici in krivolova, ki sta glavna razloga za odstrel, ne prikazuje realno in na podlagi podatkov, ki bi nakazovali na obstoj in obseg problema in hkrati ne išče drugih možnosti za reševanje problemov, ki jih naslavlja z ukrepom odstrela volkov;
- nima podatkov o realnem stanju volkov v Sloveniji in odstrel utemeljuje na podatkih monitoringa iz leta 2012. Vendar pa ohranjanje ugodnega stanja vrste lahko izkažemo le z doslednim izvajanjem monitoringa, pri čemer moramo upoštevati ugodno stanje vrste na ravni države in ne le na ravni populacije;
- ne vrednoti različnih možnih ukrepov, ki se nanašajo na volka in ne pomenijo zgolj ubitje volka, temveč zgolj pavšalno ocenjuje, da taki ukrepi ne obstajajo;
- s Pravilnikom o odvzemu vnaprej določi število volkov, ki naj se odvzamejo iz narave. Taka ureditev ne zadostuje za izpolnjenost zahteve po določitvi strogo nadzorovanih pogojev, niti ni tak odvzem ustrezno selektiven (glede na strukturo tropov). V kvoti odstrela pa niti ne upošteva vseh izgub osebkov, zlasti povoze in naravne smrti, kar bi bilo nujno potrebno, sicer se vzpostavi tudi dvom v izpolnjenost pogoja omejenega odvzema.

Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Zavodom za varstvo narave bi morala pristopiti k naslednjim ukrepom:

- odvzem volka naj se izloči iz režima upravljanja s Pravilnikom o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave. V primeru, da je odvzem potreben, naj se odredi z individualno odločbo – praksa skladna z določili Direktive.
- glede problema škode na drobnici je potrebno spremeniti sistem izplačevanja škod na drobnici, ki jih povzročijo volkovi, tako na točki ustrežnejšega varovanja drobnice, ugotavljanja vzroka smrti drobnice kot ustrežnejšega vrednotenja škode. »Odškodninska cena ovce« je trenutno višja od tržne, sam sistem določanja odškodnin pa je korupcijsko izpostavljen. Ureditev bi morala bolj stremeti k temu, da se povrne utemeljena škoda, ki nastane skrbnim rejcem.
- v povezavi s predhodnim, naj se zagotovi čim prejšnje spremembe ZON in sprejem novega Pravilnika o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju, ki je že dlje časa pripravljen.
- glede krivolova bi bilo potrebno v sodelovanju s policijo, državnim tožilstvom, Lovsko zvezo, lovskimi čuvaji, ZGS podrobneje analizirati stanje problema krivolova in njegovega odkrivanja, njegove kazenske ureditve in učinkovitosti kazenskopravnega

varstva. Že sama Lovska zveza Slovenije šteje približno 22.000 članov, ki bi jim z ustreznim ozaveščanjem in izobraževanjem lahko približali pomen odkrivanja krivolova in njegovega naznanjanja tudi znotraj svojih vrst. Lovci so namreč najboljši poznavalci gozda in tako prvi, ki bi lahko v njem opazili nepravilno dogajanje. Z izobraževanjem bi jih lahko usposobili tudi za izvajanje monitoringa. Tako bi lahko vzpostavili trajen monitoring, ki bi se lahko izvajal vsako leto na celotnem območju države. Hkrati je treba na normativni ravni poskrbeti za ustreznost opredelitev v 342. in 344. členu KZ-1B (nedoslednost uporabe izrazov divje živali, divjad, ogrožena, zaščitena, zredčena vrsta živali).

- po izvedbi vseh navedenih ukrepov glede škode in krivolova oceniti ustreznost ohranitve razloga za odstrel po šesti alineji prvega odstavka 7. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah.
- ker tvori sistem varstva volkov in njegovega urejanja zelo kompleksno področje, se sprememb ne da dosežati le s pravnim urejanjem, temveč je potrebno doseči tudi večjo osveščenost ljudi, ki bi jih podpirali. Uravnavanje populacije velikih zveri in njihovo stanje je namreč zelo odvisno od stopnje sprejemljivosti za ljudi. Zato bi bilo zelo pomembno o problematiki seznaniti širši krog medijev. Mediji imajo namreč zaradi širokega dometa prebivalcev, ki jih lahko dosežejo, pomembno vlogo pri osveščanju. Ker je trenutno medijsko predstavljanje problematike še vedno pogosto negativno nastrojeno proti ohranjanju populacije volka, bi jih bilo potrebno seznaniti z izsledki novejših raziskav, ki izkazujejo možnost sobivanja ljudi in velikih zveri ob upoštevanju prilagoditev.

Nadalje bi bilo potrebno sistematično izobraževanje in osveščanje vseh akterjev, povezanih z varstvom volka in problemom sobivanja volka z ljudmi. Zlasti bi bilo pomembno izobraževanje in osveščanje splošne javnosti o volku na splošno in možnosti sobivanja na kritičnih območjih (kar lahko dosežemo tudi s pomočjo medijev), rejcev o pravih načinih varovanja drobnice in delavcev ZGS o veljavni zakonodaji, pravilnem ugotavljanju škode in dejanskega stanja.

VIRI

1. PRAVNI VIRI

- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91).
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2008/99/ES z dne 19. november 2008 o kazenskopravnem varstvu okolja (UL L 328, 06.12.2008, str. 28-37), URL: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008L0099:SL:HTML> (3.2.2015).
- Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7), implementirana 30.4.2004 z Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04), URL: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:SL:PDF> (19.3.2015).
- Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050> (10.2.2015).

- Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON-C), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3780> (3.2.2015).
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1600> (19.3.2015).
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12 in 92/13), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1545> (15.4.2015).
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11 in 15/14), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED2386> (15.4.2015).
- Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 81/2014), URL: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=119458&part=u&highlight=Uredbe+o+dolo%25C4%258Ditvi+divjadi+in+lovnih+dob#!/Uredba-o-spremembah-in-dopolnitvah-Uredbe-o-dolocitvi-divjadi-in-lovnih-dob> (12.2.2015).
- Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 84/2005), URL: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2005-01-3673> (15.4.2015).
- Pravilnik o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave (Uradni list RS, št. 28/09, 12/10, 76/10, 76/11, 73/12, 104/13 in 71/14), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9523> (15.4.2015).
- Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (Št. 0071-88/2011, EVA 2011-2511-0062).
- Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom (Uradni list RS, št. 73/05), URL: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200573&stevilka=3262> (15.3.2015).
- Osnutek Pravilnika o evidenci oškodovancev, izvedenih zaščit in ukrepov ter sklenjenih sporazumov o odškodninah, URL: http://www.mop.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1328/5835/305da8dbf9b6e2ed4442923e1ec382af/ (1.3.2015).

2. SMERNICE, NAVODILA, POROČILA EU

- Assessment, monitoring and reporting under Article 17 of the Habitats Directive, URL: http://www.bfn.de/fileadmin/MDB/documents/themen/natura2000/ec_guidance_2006_art17.pdf (20.3.2015).
- Composite European Commission report on derogations in 2007-2008 according to Article 16 of Directive 92/43/EEC on the Conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (the habitats directive), URL:

http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_habitats/docs/Habitats%20Directive%20Derogation%20Report%202007-2008.pdf (19.3.2015).

- Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores Contract nr. 070501/2005/424162/MAR/B2, URL:
http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf (15.4.2015).
- Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC, URL:
http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/pdf/guidance_en.pdf (19.3.2015).
- National Summary for Article 17 – Slovenia, URL:
https://circabc.europa.eu/sd/a/bc22699d-abab-4fd5-8a27-34b10a4194fd/SI_20140528.pdf (16.4.2015).
- Report: Status, management and distribution of large carnivores – bear, lynx, wolf & wolverine – in Europe. Part 1 Summary report (vir:
http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/task_1_part1_statusoflcineurope.pdf (16.4.2015).

3. SODNE ODLOČBE

- Ustavno sodišče Republike Slovenije, odločba številka U-I-134/11, URL:
<http://odlocitve.us-rs.si/usrs/us-odl.nsf/o/B44A10E3D8BC1AE4C1257BAD002AE086> (5.2.2015).
- Ustavno sodišče Republike Slovenije, sklep št. U-I-137/04 z dne 9.9.2004, URL:
<http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US23823> (16.4.2015).
- Ustavno sodišče Republike Slovenije, sklep št. U-I-316/12 z dne 21. 2. 2013, URL:
<http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US30011> (20.3.2015).
- Ustavno sodišče Republike Slovenije, sklep št. U-I-165/13 z dne 16. 1. 2014, URL:
<http://odlocitve.us-rs.si/documents/86/a2/u-i-165-13.pdf> (20.3.2015).
- Ustavno sodišče Republike Slovenije, sklep št. U-I-217/14 z dne 17.12.2014, URL:
<http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US30553> (20.3.2015).
- Vrhovno sodišče Republike Slovenije, odločba št. VSK II Kp 2236/2009 z dne 22.3.2012 o kaznivem dejanju nezakonitega ravnanja z zaščitnimi živalmi, URL:
http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/2012032113045230/ (5.2.2015).
- Višje sodišče v Ljubljani, sodba št. Cp 398/2012 z dne 11.7.2012, URL:
<http://www.sodisce.si/vislj/odlocitve/2012032113047162/> (17.4.2015).

4. STROKOVNA MONOGRAFIJA

- Bavcon Ljubo, Šelih Alenka, Korošec Damjan, Ambrož Matjaž, Filipčič Katja, Kazensko pravo, Uradni list, Ljubljana, 2013.

- Born, Cliquet, Schoukens, Missone, Van Hoorick: The Habitats Directive in its EU Environmental Law Context: European Nature's Best Hope? (Routledge Research in EU Law) (vir: https://books.google.si/books?id=hlWcBQAAQBAJ&pg=PA321&lpg=PA321&dq=in+dubio+pro+natura+habitats+directive&source=bl&ots=1Jr1E-BCwv&sig=SKnFMBUMkpJXISnp5_p_qhrXqWA&hl=sl&sa=X&ei=iJ91VeDKJseP7AaSkYDICw&ved=0CCwQ6AEwAg#v=onepage&q=in%20dubio%20pro%20natura%20habitats%20directive&f=false (8.6.2015).

5. KNJIGE in ČLANKI

- Ambrož Matjaž, Jenull Hinko, Kazenski zakonik (KZ-1): z novelama KZ-1A in KZ-1B / razširjena uvodna pojasnila, GV založba, Ljubljana, 2012.
- Bele Ivan, Deisinger Mitja, Jakulin Vid, Kazenski zakonik (KZ-1 in KZ-UPB1) uvodna pojasnila, GV založba, Ljubljana, 2008.
- Članek v Delu, KGZ ponovno opozarja na škodo po zvereh, 24.10.2010, URL: <http://www.delo.si/gospodarstvo/kgzs-ponovno-opozarja-na-skodo-po-zvereh.html> (3.2.2015).
- Članek v Delu, Volkove bodo poznali skoraj osebno, 9.2.2012, URL: <http://www.delo.si/druzba/znanost/volkove-bodo-poznali-skoraj-osebno.html> (20.3.2015).
- Članek v Dnevniku, Volkovi napadajo ljudi le v ameriških grozljivkah, 4.10.2013, URL: <https://novi.dnevnik.si/1042608330/lokalno/osrednja-slovenija/volkovi-napadajo-ljudi-le-v-ameriskih-grozljivkah> (1.12.2015).
- Članek in video na spletni strani BBC, How wolves saved a famous park, URL: <http://www.bbc.com/future/story/20140128-how-wolves-saved-a-famous-park> (17.4.2015).
- Deisinger Mitja, Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del, GV založba, Ljubljana, 2002.
- Eman: Ekološka kriminaliteta v kriminologiji, razvoj nove veje kriminologije v Sloveniji, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, 62, 2011, 4, str. 312 – 324, URL: http://www.academia.edu/1605591/Ekolo%C5%A1ka_kriminaliteta_v_kriminologiji_razvoj_nove_veje_kriminologije_v_Sloveniji (10.2.2015).
- Florjančič Damijan, Kazniva dejanja zoper okolje, prostor in naravne dobrine v KZ-1 (po noveli KZ-1B), Pravna praksa 37/2012, str. 17.
- Florjančič Damijan, Nujna uskladitev KZ-1 z Direktivo o kazenskopravnem varstvu okolja, Pravna praksa 45/2010, str. 12.
- Kovič Dine, Pucelj Vidovič, Sancin, Pravne obveznosti glede varstva volkov kot zaščitene vrste v Sloveniji, Dignitas: revija za človekove pravice, 59/60, 2013, str. 279 – 315, URL: <file:///C:/Users/Mabo/Downloads/URN-NBN-SI-DOC-1OFTK5KG.pdf> (13.7.2015).

- Repas Martina, Knez Rajko, Hojnik Janja, Skupna politika kazenskih pregonov EU – pilotski primeri varstva okolja, intelektualne lastnine in iger na srečo, Pravniki, 1-2/2013, str. 67.

6. RAZISKAVE

- Hogberg, J., Treves., A., Shaw, B., Naughton, L.: Public Attitudes towards Wolves in Wisconsin: 2013 Survey Report. Carnivore Coexistence Lab. Madison, WI. October 2013 URL: http://faculty.nelson.wisc.edu/treves/wolves/reports/hogberg_treves_shaw_naughton_2013surveyreport.pdf (18.3.2015).
- Černe et. al.: Škode od volkov v Sloveniji, 2010, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/2010-cerne-et-al.-analiza-skod-po-volkovih.pdf> (13.7.2015).
- Krofel, Černe, Jerina: Pregled učinkov odstrela volkov v Sloveniji in presoja skladnosti odstrela z določili Habitatne direktive, Varstvo narave 27(2014) 51-71, URL: http://www.zrsvn.si/dokumenti/63/2/2014/Jerina_Krofel_Jancar_3717.pdf (19.3.2015).
- Krofel, Černe, Jerina: Analiza učinkovitosti odstrela volkov za zmanjševanje škod na domačih živalih, 2011, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/2011-krofel-et-al.-analiza-odstrela-volkov-in-skod-slowolf-porocilo.pdf> (17.4.2015).
- Marinko, Majič Skrbinšek: Raziskava odnosa rejcev drobnice, lovcev in širše javnosti do volka in upravljanja z njim, končno poročilo akcije a.6 projekta Life+ Slowolf, URL: http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/koncno_porocilo_slowolf_a.6_erratum.pdf (20.3.2015).

7. DRUGO

- Akcijski načrt za upravljanje populacije volka (canis lupus) v Sloveniji za obdobje 2013-2017, URL: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/akcijski_nacr_t_upravljanja_volk_2013_2017.pdf (1.2.2015).
- Andoljšek, Stališča Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije do škod, ki jih povzročajo volkovi, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/3-andrej-andoljek-stalia-kgzs-do-kod.pdf> (14.4.2015).
- Černe, Priročnik za prepoznavanje zveri, 2011, URL: <http://www.volkovi.si/wpcontent/uploads/2014/10/cerne2011.slowolf.prirocnikprepoznavanjezveri.pdf%20> (1.2.2015).
- Environmental crime, URL: http://ec.europa.eu/environment/legal/crime/studies_en.htm (11.2.2015).
- Etični kodeks slovenskih lovcev, URL: http://www.lovska-zveza.si/ftp/pdf/Eticni_kodeks.pdf (9.2.2015).

- Izvješće o stanju populacije vuka u 2014 (vir: http://www.dzsp.hr/dokumenti_upload/20141219/dzsp201412191604500.pdf (8.6.2015)).
- Navodilo o ukrepah carinskih organov za varstvo zašćenih živalskih in rastlinskih vrst (CITES), URL: http://www.carina.gov.si/fileadmin/curs.gov.si/internet/Navodila/2013/Navodilo_st._5_2013_-_Osnovno_besedilo.pdf (10.2.2015).
- Navodilo za ravnanje v zadevah uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst - Priloga 1, URL: http://www.arso.gov.si/narava/%C5%BEivali/od%C5%A1kodnine/NavodiloSpremembe_kon%C4%8Dna.pdf (13.7.2015).
- Odgovor ZGS k pisnemu stališču ZRSVN, URL: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/odgovor_zgs_k_staliscu_zrsvn_odstrel_14_15.pdf (20.3.2015).
- Odredba za nagrade za pokončevanje volkov, URL: <http://www.pravo-zanaravo.si/datoteke/2010/01/odredbe-lov-1950.pdf> (10.2.2015).
- Pisno stališče Zavoda RS za varstvo narave, URL: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/pisno_stalisce_zrsvn_odstrel_14_15.pdf (20.3.2015).
- Plan upravljanja vukom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010.- 2015. godine (vir: http://www.dzsp.hr/dokumenti_upload/20110126/dzsp201101261102290.pdf (8.6. 2015)).
- Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2009, URL: <http://www.dt-rs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2009.pdf> (10.2.2015).
- Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2010, URL: <http://www.dt-rs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2010.pdf> (10.2.2015).
- Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2011, URL: <http://www.dt-rs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2011.pdf> (10.2.2015).
- Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2012, URL: <http://www.dt-rs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2012.pdf> (10.2.2015).
- Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2013, URL: <http://www.dt-rs.si/uploads/documents/letno%20porocilo/POROCILO-2013.pdf> (10.2.2015).
- Stališče projektne skupine Slowolf glede odstrela volkov v Sloveniji, URL: <http://www.volkovi.si/wp-content/uploads/2014/10/odstrel-volkov-stalisce-slowolf.pdf> (1.3.2015).
- Strokovno mnenje Zavoda za gozdove za odstrel velikih zveri za načrtovalsko obdobje od 1.10.2014 do 30.9.2015, URL: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/odstrel_velikih_zveri_mnenje_zg_okt14_sep15.pdf (16.4.2015).
- Volk ni divjad, URL: www.gozd-les.com/slovenski-gozdovi/gozdne-zivali/divjad (15.3.2015).

- Zavod za gozdove - Strokovno mnenje za odstrel velikih zveri za obdobje do 30.9.2015
http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/odstrel_velikih_zveri_mnenje_zg_okt14_sep15.pdf (3.2.2015).

PRILOGE

PRILOGA 1: PODATKI O Odstrelu volkov od leta 2009 do 2014

leto	mesec	LUO	spol	starostna kategorija
2009	10	Notranjsko	m	0+
2009	10	Notranjsko	ž	0+
2009	11	Notranjsko	ž	1+
2009	12	Zahodno visoko Kraško	ž	2+
2010	2	Kočevsko-belokranjsko	m	2+
2010	2	Kočevsko-belokranjsko	m	2+
2010	10	Primorsko	m	2+
2010	10	Kočevsko-belokranjsko	m	0+
2010	11	Notranjsko	m	2+
2010	12	Notranjsko	ž	2+
2010	12	Notranjsko	m	2+
2010	12	Notranjsko	m	2+
2010	12	Notranjsko	ž	2+
2011	1	Kočevsko-belokranjsko	m	2+
2011	1	Kočevsko-belokranjsko	m	2+
2011	1	Notranjsko	m	2+
2011	10	Primorsko	m	0+
2011	10	Notranjsko	ž	1+
2011	11	Primorsko	ž	2+
2011	12	Kočevsko-belokranjsko	m	1+
2011	12	Kočevsko-belokranjsko	ž	1+
2011	12	Primorsko	ž	1+
2012	2	Kočevsko-belokranjsko	m	2+
2012	2	Notranjsko	ž	1+
2012	2	Zahodno visoko kraško	ž	1+
2012	9	Kočevsko-belokranjsko	ž	2+
2012	10	Kočevsko-belokranjsko	ž	2+
2012	10	Primorsko	ž	1+

2012	10	Zahodno visoko kraško	ž	2+
2012	11	Notranjsko	m	2+
2012	11	Primorsko	ž	2+
2012	12	Primorsko	m	2+
2012	12	Kočevsko-belokranjsko	ž	1+
2013	1	Notranjsko	ž	1+
2014	10	Notranjsko	m	2+
2014	11	Notranjsko	m	2+
2014	11	Novomeško	m	2+
2014	11	Primorsko	m	2+

0+ (volk v prvem letu starosti)

1+ (volk v drugem življenjskem letu)

2+ (volk v tretjem življenjskem letu ali starejši)

PRILOGA 2: PRIMERJAVA PREDLOGA NOVEGA PRAVILNIKA IN TRENUTNO VELJAVNEGA PRAVILNIKA O PRIMERNIH NAČINIH VAROVANJA PREMOŽENJA IN VRSTAH UKREPOV ZA PREPREČITEV NADALJNJE ŠKODE NA PREMOŽENJU

Opomba: besedilo predlaganega Pravilnika je označeno z odebelenim, naš komentar pa s poševnim tiskom.

1. člen

(vsebina)

(1) *Ta pravilnik določa primerne načine varovanja premoženja za preprečitev škode, ki bi jo lahko povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst (v nadaljnjem besedilu: zavarovane živali), in vrste ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju za posamezne zavarovane prosto živeče živalske vrste (v nadaljnjem besedilu: zavarovane živalske vrste).*

(2) *Primerne načine varovanja premoženja in ukrepe za preprečitev nadaljnje škode na premoženju iz prejšnjega odstavka je treba izvesti brez povzročanja trpljenja in bolečin zavarovanim živalim.*

(3) **Ta pravilnik določa tudi pogoje in postopek uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo ter obveznosti oseb, ki jim zavarovane živalske vrste lahko povzročijo škodo.**

Komentar: vključitev določb o uveljavljanju odškodninskih zahtevkov in obveznosti lastnikov premoženja je nujno potrebna, saj ravno navedeno v praksi povzroča največ težav in zlorab.

2. člen

(določitev pojmov)

V tem pravilniku uporabljeni izrazi imajo naslednji pomen:

- *dober gospodar je tisti, ki svoje premoženje zaščiti na ~~primeren~~ način, kot je zapisan v prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika, glede na objektivno možnost nastanka škode na njem ter ravna v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave, kmetijstva, gozdov, divjadi in lovstva, zaščite živali ter obligacijskih razmerij;*

- **Dober gospodar mora tehnična zaščitna sredstva za varovanje premoženja uporabljati skladno z navodili;**
- *nastanek škode je objektivno pričakovan, če je znano, da je v neposredni okolici premoženja, ki je enaka življenjskemu prostoru zavarovane živali, v obdobju zadnjih treh let že najmanj dvakrat prišlo do nastopa škodnega dogodka. Na območju, ki je s predpisom o ekološko pomembnih območjih določeno za osrednji življenjski prostor velikih zveri, vselej obstoji objektivna možnost nastanka škode, ki jo povzročijo velike zveri. Zaradi razširjenosti po celotnem območju Slovenije, vselej obstoji objektivna možnost nastanka škode, ki jo povzročijo ptice. Za oškodovanca, ki mu je v preteklosti določena zavarovana vrsta že povzročila škodo, se šteje, da je za njega škoda od te vrste objektivno pričakovana;*
- *življenjski prostor velikih zveri je območje, ki je s predpisom, ki ureja ekološko pomembna območja, določeno za osrednji življenjski prostor velikih zveri;*
- *odvrčanje je način varovanja premoženja, ki se izvaja s prisotnostjo in aktivnostjo človeka, živali ali z uporabo odvrčal, v skladu s tem pravilnikom;*
- *odvrčala so predmeti ali naprave, ki odvrčajo zavarovane živali od premoženja, in so lahko mehanične, svetlobne, zvočne, kemične in druge (npr. elektronski odganjalci glodalcev, konice za odganjanje ptic, zaščitne mreže, elektronske naprave za predvajanje svarilnih klicev, naprave za predvajanje visokofrekvenčnih zvokov, baloni s podobami ujed, repelenti v obliki tekočih pripravkov, gelov, past in drugo);*
- *ograjevanje je način varovanja premoženja, ki se izvaja s postavitvijo obodne elektroograje okoli premoženja, ki se varuje;*
- *oškodovanec je fizična ali pravna oseba, ki so ji zavarovane živali povzročile škodo na premoženju, kljub izvedenim primernim načinom varovanja premoženja, v skladu s tem pravilnikom;*
- *premoženje je nepremično premoženje, ki zajema objekte in zemljišča s pripadajočimi kulturami ter premično premoženje (npr. vozila, rejne in hišne živali);*
- *rejne in hišne živali so živali v skladu s predpisi s področja veterine.*
- **škoda je škoda, ki jo na premoženju povzročijo zavarovane živali.**

Komentar: na videz morda manjša sprememba določbe o primernem načinu varovanja v varovanje skladno s Prilogo I., je izredno pomembna. Natančnejša določba namreč onemogoča izgovarjanje lastnikov premoženja, da se jim je njihov način zaščite zdel primeren in so torej ravnali skladno z zakonom. Ker je razumevanje primernega odvisno od subjektivnega pogleda, je izredno pomembno, da se pojem enotno tolmači, pri čemer predlog novega opisa, ne pušča dvomov.

Naslednja pomembna sprememba je dopolnitev kdaj je nastanek škode objektivno pričakovan. Sprememba dodaja, da je pogoj izpolnjen, če je območje določeno za osrednji življenjski prostor velikih zveri ali če je oškodovancu določena zavarovana živalska vrsta v preteklosti že povzročila škodo.

3. člen

(zapisnik o nastanku škode)

Pooblaščenca oseba Zavoda za gozdove Republike Slovenije ugotovi na kraju škodnega dogodka v zapisniku o nastanku škode obstoj dejstev, ki so pomembna za ugotovitev odškodninske odgovornosti države zaradi škode in določitev višine odškodnine.

Komentar: Trenutna ureditev se premalo osredotoča na dolžnost pooblaščenca nepristransko preveriti relevantne okoliščine, posledično pa se tudi v praksi sporazumi sklepajo malomarno in velikokrat po prijateljskih vezeh med pooblaščencom in oškodovancem.

Sprememba oz. dopolnitev 3. člena, ki govori o uveljavljanju odškodnine, je najboljše in verjetno tudi najpomembnejša. Uveljavljanje odškodnine za škodo, ki jo povzroči volk je namreč izredno ne transparentno in glede na odmerjene odškodnine sproža resen dvom o izvedbi pravilnega in poštenega postopka njenega določanja. Določba Pravidnika je izredno skopa in tako odpira široko polje različnih interpretacij. Po sedaj veljavni ureditvi, oškodovanec v 3 dneh od ugotovitve škode, o tem obvesti območni Zavod za gozdove, ki na kraj škodnega dogodka pošlje pooblaščenca. Ta nato naredi ogled, oceni škodo in z oškodovancem sklene sporazum o višini odškodnine.

(1) Zavod za gozdove Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod) v postopku uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, izvaja naloge pooblaščenca ministrstva, v skladu s tretjim odstavkom 93. Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 - uradno prečiščeno besedilo, 61/06 - ZDru-1 in 8/10 - ZSKZ-B; v nadaljnjem besedilu: ZON).

(2) Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: Agencija) v postopku uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, odloči o višini odškodnine, v skladu z drugim odstavkom 12. člena Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03, 45/04, 86/04-ZVOP-1, 138/04, 52/05, 82/05, 17/06, 76/06, 132/06, 41/07, 64/2008-ZViS-F, 63/2009 in 69/2010) in v zvezi s četrtem odstavkom 93. člena ZON.

(3) Pooblaščenca oseba Zavoda (v nadaljnjem besedilu: pooblaščenca oseba) na kraju škodnega dogodka v zapisniku o nastanku škode ugotovi obstoj dejstev, ki so pomembna za ugotovitev odškodninske odgovornosti države zaradi škode in določitev višine odškodnine.

(4) Oškodovanec mora škodo prijaviti v roku treh (3) dni od nastanka škode s pisno prijavo pooblaščenca.

(5) Pooblaščenca oseba je v primeru škod na živalih dolžna v roku dveh (2) dni od prejema prijave na samem mestu škodnega dogodka oceniti okoliščine. V ostalih primerih se škoda oceni v roku osmih (8) dni od prijave. V primeru ponavljajočih se škod na istem predmetu škode, razen na živalih, se pooblaščenca oseba z oškodovancem lahko dogovori za smiselno podaljšanje roka za oceno škode, vendar največ do šestdeset (60) dni od njenega prvega nastanka.

(6) Pooblaščenca oseba mora pri oceni škode ugotoviti vsa dejstva o varovanju premoženja v času ocene škode. Pooblaščenca oseba na kraju nastanka škode preveri tudi ugotovljiva dejstva o upoštevanju tega pravilnika in o ustrezni uporabi tehničnih zaščitnih sredstev za varovanje premoženja ter ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju.

Komentar: Predlagane spremembe konkretno zahtevajo, da pooblaščenec ugotovi vsa dejstva o varovanju premoženja, upoštevanju Pravidnika in uporabi zaščitnih sredstev ter ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju. Ob izpolnjenosti pogoja ravnanja z dolžno skrbnostjo in skladno s Pravidnikom, bi namreč tudi v praksi, morala biti odvisna dodelitev odškodnine.

(7) Oškodovanec je v času od prijave do ocene škode dolžan zavarovati materialne dokaze, kateri pričajo o povzročitelju škode in ustrezno zavarovati škodni objekt. Do ocene škode mora oškodovanec ustrezno zavarovati svoje premoženje, vendar ne

sme izvesti del, s katerimi bi uničili sledi na mestu nastanka škode (ne sme popraviti ograje, zaščitne mreže, premikati kadavrov). Oškodovanec, ki krši te določbe, ni upravičen do odškodnine za škodo.

Komentar: Pomembna sprememba, ki se nanaša na zavarovanje kraja nastanka škode in vseh materialnih dokazov, ki pričajo o povzročitelju škode. V kolikor oškodovanec tega ne naredi, ali izvede dela, s katerimi uniči sledi škodnega dogodka (npr. premakne kadaver), do odškodnine ni upravičen.

(8) Pooblaščenca oseba in oškodovanec se lahko v roku osmih (8) dni na podlagi dejstev, ugotovljenih v zapisniku o nastanku škode in meril, predpisanih s tem pravilnikom, sporazumeta o višini odškodnine, vendar največ do višine, ki je predpisana z Navodili za ravnanja v zadevah uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst, ki jih izda Minister za okolje in prostor.

Komentar: Predlog vsebuje tudi določbo o najvišji odškodnini, ki skladno z Navodili za ravnanja v zadevah uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst za škodo na ovcah znaša:

ovce za pitanje, zakol, izločene živali, kom - 168,75 eur
ovce mlečne pasme kom - 210,75 eur
ovce mlečne pasme – genska banka kom - 315,75 eur
ovce mesne pasme kom - 181,50 eur
ovce mesne pasme- genska banka kom - 273,00 eur.

4. člen Navodil določa, da mora ministrstvo lestvico za ocenjevanje škode uskladiti z aktualnimi odkupnimi cenami vsako leto do 1. maja. Kljub tej določbi, se odškodnine še vedno določajo po lestvici iz leta 2008. Nepotrebno je opozoriti, da so se realne tržne cene ovc od takrat že velikokrat spremenile, a na lestvici ostajajo iste do danes.

(9) Škode od zavarovanih živalskih vrst se ceni in odškodnina za nastalo škodo izplačuje le v primeru, kadar ob prijavi s strani oškodovanca ocenjena vrednost preseže 50 eurov.

4. člen

(primerni načini varovanja premoženja)

(1) Primerna načina varovanja premoženja sta odvrčanje in ograjevanje.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se za primerne načine varovanja premoženja v konkretnem škodnem primeru lahko štejejo tudi druga ravnanja, izvedena v skladu s predpisi iz prve alineje 2. člena tega pravilnika, kar se ugotovi v zapisniku o nastanku škode.

(3) Odvrčanje iz prvega odstavka tega člena se ne šteje za vznemirjanje zavarovanih živali v skladu s predpisi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah.

(4) Oškodovanec mora imeti za premoženje pridobljena vsa potrebna dovoljenja (npr. gradbeno dovoljenje, vodno soglasje) in upoštevati vse pogoje, ki jih za posamezno premoženje določajo veljavni predpisi (npr. registracija, vpis v evidenco).

(5) Oškodovanec, ki krši določbe prejšnjega odstavka, ni upravičen do odškodnine za škodo.

Komentar: Pomembna določba, ki jasno vzpostavlja dolžno predhodno ravnanje, katerega izpolnjenost pogojuje pravico do odškodnine. Sedaj se namreč večina odškodnin izplača le nekaj rejcem, za katere je bilo ugotovljeno, da ne uporabljajo primerne zaščite ali pa celo

nobene. Določila veljavnega Pravilnika so tako velikokrat le mrtva črka na papirju, saj se v praksi ne spoštujejo. Več o tem v poglavju »Postopek ugotavljanja škode in višine odškodnine«.

5. člen

(ukrepi za preprečitev nadaljnje škode za posamezne zavarovane živalske vrste)

(1) Vrsti ukrepov za preprečitev nadaljnje škode za zavarovane živalske vrste sta odvracanje in ograjevanje z zahtevnejšo tehnično izvedbo (v nadaljnjem besedilu: ukrepi).

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko na obrazložen predlog oškodovanca za preprečitev nadaljnje škode izvedeta tudi ukrepa ulova posameznega osebka in redčenja populacij zavarovanih živalskih vrst v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave, če se z izvedbo ukrepov iz prejšnjega odstavka ne prepreči nastanka nadaljnje škode.

(3) Tehnična izvedba primernih načinov varovanja premoženja iz prvega odstavka prejšnjega člena je za nekatere zavarovane živalske vrste primeroma določena v prilogi 1.

(2) Vsak oškodovanec je na območju, kjer je škoda objektivno pričakovana, dolžan kot dober gospodar varovati svoje premoženje najmanj na način, ki je predpisan v prilogi 1.

Komentar: dodan element objektivno pričakovanega nastanka škode, kot definiran zgoraj, ravnanja dobrega gospodarja in najmanj na način, kot predpisan v prilogi 1.

(3) Oškodovanec, ki ne varuje svojega premoženja v skladu s prejšnjim odstavkom, ni upravičen do odškodnine za škodo.

Komentar: ponovno opozorilo o dolžnem predhodnem ravnanju, da je oškodovanec sploh upravičen do odškodnine.

6. člen

(tehnična izvedba primernih načinov varovanja in ukrepov)

(1) Priporočena tehnična izvedba primernih načinov varovanja premoženja iz prvega odstavka 4. člena tega pravilnika je primeroma za nekatere zavarovane živalske vrste določena v prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

(2) Obvezna tehnična izvedba ukrepov iz prvega odstavka prejšnjega člena je primeroma za nekatere zavarovane živalske vrste določena v prilogi 2, ki je sestavni del tega pravilnika.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko na obrazložen predlog oškodovanca za izvedbo ukrepov uporabi tudi drugačna tehnična izvedba, kot je določena v prilogi 2 tega pravilnika.

(1) Če načini varovanja premoženja, določeni v prilogi 1, niso zadostni, in so bile oškodovancu za škodo od posamezne živalske vrste ocenjene odškodnine v skupni višini, ki presega 2.500,00 EUR, in sicer v obdobju od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta, mora oškodovanec izvesti ustrezne ukrepe za preprečitev nadaljnje škode na premoženju, določene v prilogi 2, ki je sestavni del tega pravilnika.

(2) Tehnična zaščitna sredstva za varovanje premoženja iz priloge 2 oškodovancu zagotovi Agencija, lahko pa si jih zagotovi tudi oškodovanec sam.

(3) V primeru, da tehnična zaščitna sredstva za varovanje premoženja zagotovi oškodovanec sam, jih mora postaviti in uporabiti v roku ter v skladu z navodili, ki jih poda Agencija.

(4) V primeru, da tehnično zaščitna sredstva za varovanje premoženja zagotovi Agencija, z oškodovancem sklene pogodbo. Agencija posreduje pogodbo oškodovancu, ki jo mora podpisano vrniti na Agencijo najkasneje v roku osmih (8) dni. Oškodovanec je dolžan prejeta tehnična zaščitna sredstva za varovanje premoženja uporabljati v skladu s prejetimi navodili in roki, ki so sestavni del pogodbe.

(5) Za škodo v času do prejetja tehničnih zaščitnih sredstev za varovanje premoženja oziroma do roka, določenega za postavitve in uporabo tehničnih zaščitnih sredstev za varovanje premoženja, ki je nastala kljub ustreznemu varovanju, predpisanem v prilogi 1, je oškodovanec upravičen do izplačila odškodnine za škodo.

(6) Če oškodovanec odkloni izvedbo tehničnih zaščitnih sredstev za varovanje premoženja, tehničnih zaščitnih sredstev za varovanje premoženja ne postavi in uporabi v roku ali jih ne uporablja v skladu s prejetimi navodili, ni upravičen do odškodnine za škodo. Oškodovanec, ki je tehnična zaščitna sredstva za varovanje premoženja prejel s strani Agencije, mora Agenciji povrniti tudi vse stroške izvedbe ukrepov za preprečitev nadaljnje škode varovanja premoženja.

Komentar: izredno pomembni določbi 3 in 6, ki z natančnostjo onemogočata različne interpretacije in izgovarjanja, zakaj oškodovanec ni mogel ravnati na zahtevan način, a naj bi bil vseeno upravičen do odškodnine. Določba zajema navodila kaj pomeni dolžno ravnanje v različnih primerih – tako takrat, ko si oškodovanec sam zagotovi tehnična sredstva, kot takrat ko zaradi nezadostnih finančnih sredstev, to zanj naredi ARSO. S to ureditvijo torej ne bi bilo več primerov, ko je oškodovanec ne zaradi lastne krivde, brez ustrezne zaščite, saj jo zanj postavi ARSO.

7. člen

(prehodna določba)

(1) V enem letu od uveljavitve tega pravilnika je treba načine varovanja premoženja uskladiti z določbami tega pravilnika.

(2) Do poteka roka iz prejšnjega odstavka se za ugotavljanje primernosti načinov varovanja premoženja za škodne dogodke, ki so nastopili po uveljavitvi tega pravilnika, uporabljajo določbe predpisov iz prve alineje 2. člena tega pravilnika.

(3) Oškodovanec lahko vloži zahtevo za izvedbo ukrepa iz prvega odstavka 5. člena tega pravilnika na podlagi škodnih dogodkov, ki so nastopili pred uveljavitvijo tega pravilnika.

(4) Primernost načinov varovanja premoženja za škodne dogodke iz prejšnjega odstavka se ugotavlja v skladu z drugim odstavkom tega člena.

8. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

7. člen

(1) V primeru, da oškodovancu, kljub ustrezni izvedbi ukrepov za preprečitev nadaljnje škode iz priloge 2, nastaja dodatna škoda na premoženju, lahko Agencija v sodelovanju z Zavodom in ostalimi strokovnimi službami s področja kmetijstva, lovstva in narave odredi tudi nadaljnje ukrepe varovanja premoženja.

(2) Agencija financira izvedbo nadaljnjih ukrepov varovanja premoženja, o čemer Agencija in oškodovanec skleneta pogodbo. Oškodovanec je dolžan nadaljnje ukrepe

varovanja premoženja uporabljati v skladu s prejetimi navodili in roki, ki so sestavni del pogodbe.

(3) Če oškodovanec odkloni izvedbo dodatnih ukrepov varovanja premoženja ali ukrepov varovanja premoženja ne uporablja v skladu s prejetimi navodili in roki, ni upravičen do odškodnine za škodo. Oškodovanec, ki ukrepov varovanja premoženja ne uporablja v skladu s prejetimi navodili in roki, mora Agenciji povrniti tudi vse stroške nadaljnjih ukrepov varovanja premoženja.

8. člen

(1) Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika opravlja Agencija s kontrolnimi pregledi.

Komentar: Vprašanje je, kakšne kontrolne preglede je imel predlagalec v mislih, morda da se te dejansko opravljajo. Že v veljavnem Pravilniku je namreč predvideno, da je ARSO dolžna opraviti nadzor nad vsakim sklenjenim Sporazumom o odškodnini.

(2) Agencija nadzoruje predvsem ustrezno uporabo tehničnih zaščitnih sredstev za varovanje premoženja, ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju ter nadaljnjih ukrepov varovanja premoženja iz 5., 6. in 7. člena.

(3) V primeru, da Agencija pri nadzoru pri posameznemu oškodovancu od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta dvakrat ugotovi nepravilno uporabo tehničnih zaščitnih sredstev za varovanje premoženja, ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju ter nadaljnjih ukrepov varovanja premoženja iz 5., 6. ali 7. člena, oškodovanec ni več upravičen do izplačila odškodnine za nastalo škodo do konca tekočega leta.

(4) Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo Agencije, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini za škodo odloči pristojno sodišče.

Komentar: pravica sprožiti sodni postopek je predvidena že v veljavnem Pravilniku.

9. člen

(1) V treh mesecih od uveljavitve tega pravilnika je treba načine varovanja premoženja uskladiti z določbami tega pravilnika.

(2) Če so bile oškodovancu do uveljavitve tega pravilnika za škodo od posamezne živalske že izplačane odškodnine v skupni višini, ki presega 2.500,00 EUR v obdobju od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta mora oškodovanec izvesti ustrezne ukrepe za preprečitev nadaljnje škode varovanja premoženja iz priloge 2. Tehnična zaščitna sredstva za varovanje premoženja iz priloge 2 zagotovi Agencija v skladu s 6. členom tega pravilnika ali pa oškodovanec sam.

(3) Do poteka roka iz prvega odstavka se za ugotavljanje primernosti načinov varovanja premoženja za škodne dogodke uporabljajo določbe Pravilnika o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (Uradni list RS, št. 74/05).

(4) Navodilo za ravnanja v zadevah uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst št. 35605-28/2008/2 z dne 15. 5. 2008 velja do izdaje novega navodila Ministra za okolje in prostor iz 3. člena tega pravilnika.

PRILOGA 3: OBRAZEC ZAPISNIKA O NASTANKU ŠKODE, KI SO JO POVZROČILE ŽIVALI ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH VRST

Priloga 2: Obrazci v postopku uveljavljanja odškodninskih zahtevkov za škodo, ki so jo povzročile živali zavarovanih prosto živečih vrst

2.1. Zapisnik

2.1.1. Obrazec Zapisnika

ZAPISNIK O NASTANKU ŠKODE, KI SO JO POVZROČILE ŽIVALI ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH VRST

Številka: _____

1.) Območna enota Zavoda za gozdove Slovenije	
Ime	
Naslov	
Pooblaščen oseb	

2.) Oškodovanec	
Ime in priimek	
Naslov in telefon	

3.) Udeleženci ogleda (če so prisotni)	
Ime in priimek	
Naslov in telefon	

4.) Datum	
Nastanka škode - ugotovljen / ocenjen	
Opažene škode (dan, mesec, leto)	
Prijave škode (dan, mesec, leto)	
Ogleda škode (dan, mesec, leto)	

5.) Kraj nastanka škode		
Lovišče		G.K. koordinate:
Krajevno ime / Občina	/	X:
Oddaljenost od naselja (hiše) v m		Y:

6.) Podatki o povzročeni škodi po vrstah premoženja	

PRILOGA 4: OBRAZEC SPORAZUMA O DOLOČITVI ODŠKODNINE

2.2. Sporazum

2.2.1. Obrazec Sporazuma

SPORAZUM O DOLOČITVI VIŠINE ODŠKODNINE

Na podlagi drugega odstavka 93. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04-uradno prečiščeno besedilo, 61/06-ZDru-1 in 8/10-ZSKZ-B), v povezavi z drugim odstavkom 58. člena Zakona o divjadi in lovstvu, Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odlUS in 17/08)

Številka:.....

I. Izpolni pooblaščen oseba

Oškodovanec.....

.....

(ime in priimek, naslov, poštna številka, pošta)

..... (davčna številka)

in **pooblaščen oseba** .....

(ime in priimek)

sporazumno dogovarjava višino odškodnine za nastalo škodo, razvidno iz Zapisnika

št....., ki je del priloge tega Sporazuma, v višini..... EUR.

II. Višino odškodnine dogovarjava za naslednjo vrsto in obseg škode:

Vrsta premoženja	Obseg škode	Enota	Odškodnina/enota	Izplačilo v EUR
Skupaj EUR				

Priloge: ocena izvedenca: DA NE

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje – Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu ARSO) izvede postopek izplačila odškodnine iz proračuna Republike Slovenije prek transakcijskega računa oškodovanca št. .... (naziv banke ali hranilnice).

Informacije o poteku postopka na ARSO: tel. št. 01/ 280 40 00